

DOPOLNILNI INSTRUMENT

Umetniška gimnazija - glasbena smer;
modul B: petje-instrument

Umetniška gimnazija s slovenskim učnim
jezikom na narodno mešanem območju v
slovenski Istri - glasbena smer; modul B:
petje-instrument

UČNI NAČRT Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

IME PREDMETA: dopolnilni instrument

Izobraževalni program umetniške gimnazije - glasbena smer; modul B: petje-instrument, izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri - glasbena smer; modul B: petje-instrument:

Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela: glasbeno ustvarjanje (35 ur)

- » pikolo (pikolo, altovska flavta, basovska flavta, baročna flavta)
- » angleški rog (angleški rog, oboa d'amore)
- » različki klarineta (mali klarinet v Es, basovski klarinet, basetni rog, altovski klarinet)
- » različki saksofona (sopranski saksofon, tenorski saksofon, baritonski saksofon)
- » čembalo
- » orgle
- » viola

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

dr. Inge Breznik, Zavod RS za šolstvo; Polonca Češarek Puklavec, Zavod RS za šolstvo; Barbara De Costa, Šolski center Velenje, Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje; mag. Kristian Kolman, I. gimnazija v Celju, Glasbena šola Celje; Peter Kuder, Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana, Srednja glasbena in baletna šola; Tanja Petrej, Šolski center Velenje, Glasbena šola Fran Korun - Koželjski Velenje; Tomaž Sevšek Šramel, Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana, Srednja glasbena in baletna šola; Rok Volk, Šolski center Velenje, Glasbena šola Fran Korun - Koželjski Velenje; mag. Alenka Zupan, Gimnazija Koper, Glasbena šola Koper

JEZIKOVNI PREGLED: Mira Turk Škraba

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/ucni_nacrti/2026/un-dp-dopolnilni-instrument_um_gl_b-um_si_gl_b.pdf

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](#)-ID [253141251](#)

ISBN 978-961-03-1204-8 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

BESEDILO O SEJI SS

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 245. seji, dne 19. 6. 2025, določil učni načrt dopolnilni instrument za izobraževalni program umetniške gimnazije (glasbena smer, modul B - petje-instrument) in izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri (glasbena smer, modul B - petje-instrument).

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje se je na svoji 245. seji, dne 19. 6. 2025, seznanil z didaktičnimi priporočili k učnemu načrtu dopolnilni instrument za izobraževalni program umetniške gimnazije (glasbena smer, modul B - petje-instrument) in izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri (glasbena smer, modul B - petje-instrument).

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtce, učnih načrtov ter katalogov znanj)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za dijakinje in dijake, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih dijaki izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:
Obvezno
Izbirno
Maturitetno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi illisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari valent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti commihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspis dit equasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatorum qui ut re perumquaepep quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusclisita dolorrym volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

27. 2. 2025 /// 15:45

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
I: *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagmam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- Ut fuga. Nemperum fuga.**
- Ma vellaut quiatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- Omnim ut doluptur, quam consequi.
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

Pojmi, ki jih dijak mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo dijaki.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

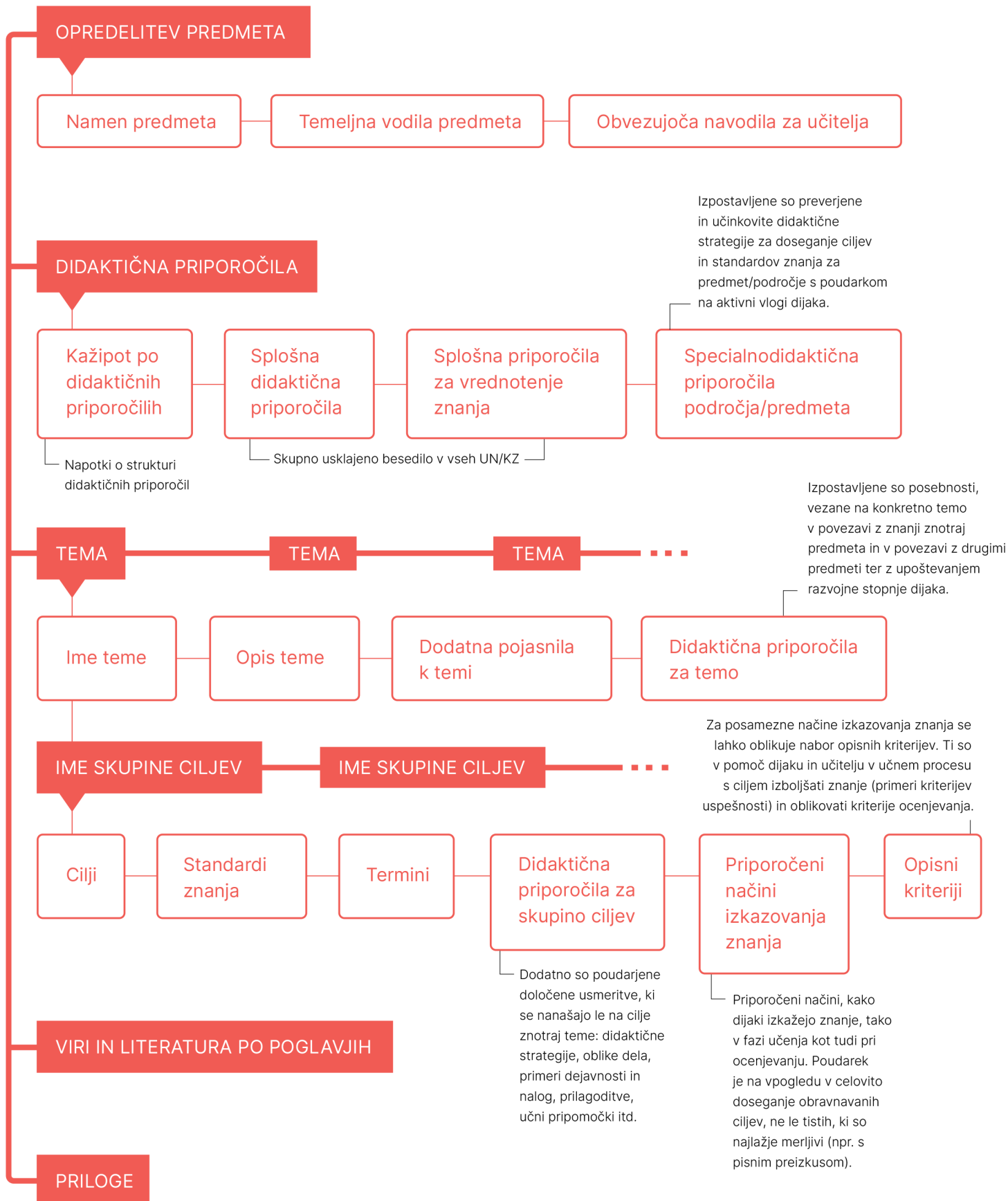
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 10

Namen predmeta..... 10

Temeljna vodila predmeta 11

Obvezujoča navodila za učitelje 11

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA 12

Kažipot po didaktičnih priporočilih 12

Splošna didaktična priporočila 12

Splošna priporočila za vrednotenje znanja ... 14

Specialnodidaktična priporočila
področja/predmeta 15

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 20

VIOLA..... 21

Tehnične prvine 22

Etude 24

Koncerti 25

Suite za solo violo 26

PIKOLO (PIKOLO, ALTOVSKA FLAVTA, BASOVSKA
FLAVTA, BAROČNA FLAVTA) 27

Tehnične prvine in Etude..... 29

Skladbe (sonate, koncerti, druge skladbe,
skladbe slovenskih avtorjev) 31

Odlomki iz orkestrskih in komornih del 33

ANGLEŠKI ROG 35

Tehnične prvine in Etude..... 36

Skladbe (sonate, koncerti, druge skladbe,
skladbe slovenskih skladateljev) 38

Odlomki iz orkestrskih in komornih del 40

RAZLIČKI KLARINETA (MALI KLARINET V ES,
BASOVSKI KLARINET, BASETNI ROG, ALTOVSKI
KLARINET, KONTRABASOVSKI KLARINET)..... 42

Tehnične prvine in Etude..... 43

Skladbe (sonate, koncerti, druge skladbe,
skladbe slovenskih skladateljev) 45

Odlomki iz orkestrskih in komornih del 47

RAZLIČKI SAKSOFONA (SOPRANSKI SAKSOFON,
TENORSKI SAKSOFON, BARITONSKI SAKSOFON)48

Tehnične prvine in Etude..... 50

Skladbe (sonate, koncerti, druge skladbe,
skladbe slovenskih skladateljev) 52

Odlomki iz orkestrskih in komornih del 54

ČEMBALO 55

Tehnične prvine 56

Skladbe 16. in 17. stoletja 58

Skladbe francoskih clavecinistov 59

Skladbe J. S. Bacha 60

ORGLE 62

Tehnične prvine 63

Polifone manualne skladbe 65

Skladbe s pedalom skladateljev iz kroga J. S.
Bacha 66

Skladbe s pedalom zgodnje romantike 67

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH68

VIOLA..... 68

TEHNIČNE PRVINE 68

ETUDE 68

KONCERTI..... 68

SUITE ZA SOLO VIOLO 69

PIKOLO (pikolo, altovska flavta, basovska
flavta, baročna flavta) 69

TEHNIČNE PRVINE IN ETUDE 69

SKLADBE (SONATE, KONCERTI, DRUGE
SKLADBE, SKLADBE SLOVENSKIH AVTORJEV)
..... 69

ODLOMKI IZ ORKESTRSKIH IN KOMORNIH
DEL..... 71

ANGLEŠKI ROG 71

TEHNIČNE PRVINE IN ETUDE 71

SKLADBE (SONATE, KONCERTI, DRUGE
SKLADBE, SKLADBE SLOVENSKIH
SKLADATELJEV) 71

ODLOMKI IZ ORKESTRSKIH IN KOMORNIH DEL	72
RAZLIČKI KLARINETA (mali klarinet v Es, basovski klarinet, basetni rog, altovski klarinet, kontrabasovski klarinet)	72
TEHNIČNE PRVINE IN ETUDE	73
SKLADBE (SONATE, KONCERTI, DRUGE SKLADBE, SKLADBE SLOVENSKIH SKLADATELJEV)	73
ODLOMKI IZ ORKESTRSKIH IN KOMORNIH DEL	74
RAZLIČKI SAKSOFONA (sopranski saksofon, tenorski saksofon, baritonski saksofon)	74
TEHNIČNE PRVINE IN ETUDE	74
SKLADBE (SONATE, KONCERTI, DRUGE SKLADBE, SKLADBE SLOVENSKIH SKLADATELJEV)	74
ODLOMKI IZ ORKESTRSKIH IN KOMORNIH DEL	76
ČEMBALO.....	76
TEHNIČNE PRVINE	76
SKLADBE 16. IN 17. STOLETJA.....	76
SKLADBE FRANCOSKIH CLAVECINISTOV	76
SKLADBE J. S. BACHA	77
ORGLE.....	77
TEHNIČNE PRVINE	77
POLIFONE MANUALNE SKLADBE	77
SKLADBE S PEDALOM SKLADATELJEV IZ KROGA J. S. BACHA.....	77
SKLADBE S PEDALOM ZGODNJE ROMANTIKE	77
PRILOGE	78

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Dopolnilni inštrumenti v 3. letniku strokovne gimnazije imajo ključno vlogo pri oblikovanju celovite glasbene izobrazbe dijakov. Ta predmet, ki vključuje različne flavte, saksofona, klarineta ter angleški rog za oboiste, violo za violiniste, čembalo za pianiste in orgle za čembaliste, omogoča dijakom poglobljeno razumevanje in obvladovanje specifičnih instrumentalnih tehnik.

V širšem kontekstu izobraževalnega programa ta predmet prispeva k razvoju novih tehničnih spretnosti, interpretativnih sposobnosti ter celostne glasbene kulture dijakov. S tem se dijaki ne le pripravljajo na morebitno poklicno glasbeno kariero, temveč tudi razvijajo pomembne življenjske veščine, kot so disciplina, vztrajnost, kreativnost in sposobnost izražanja. Glasba kot umetnost ima namreč edinstveno sposobnost povezovanja ljudi in izražanja čustev, kar je neprecenljivo v osebnem in družbenem življenju posameznika.

Pouk je zasnovan tako, da dijakom omogoča poglobljeno raziskovanje inštrumenta. Pri tem pridobijo specifična znanja in veščine za obvladovanje tehničnih izzivov ter razvijanje lastnega glasbenega izraza.

Z učenjem dopolnilnega inštrumenta dijaki razširijo svoj repertoar in se seznaniijo z literaturo in izvajalsko prakso.

Pomen predmeta je tudi v njegovi povezanosti z drugimi glasbenimi področji, ki omogoča dijakom celovito razumevanje glasbene zgodovine, solfeggia, komorne ter orkestrske igre in je ključnega pomena za njihov glasbeni razvoj.

Sodelovanje v komornih skupinah, orkestrih in drugih glasbenih projektih je pomembno za razvijanje komunikacijskih veščin in timskega dela.

Dijaki v šolskem letu skladno s svojimi psihofizičnimi zmogljivostmi in sposobnostmi poglobljajo teoretična in praktična znanja ter veščine. Pri tem ozaveščajo in razvijajo motorične spretnosti, ritmične, bralne, muzikalne in ustvarjalne sposobnosti. Pouk dopolnilnega inštrumenta dijakom omogoča optimalni celostni razvoj: spodbuja razvoj sposobnosti in veščin, upošteva ravni dijakovih intelektualnih, kognitivnih, nevroloških, socialnih in moralnih funkcij ter podpira fizično, čustveno in mentalno zdravje.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Predmet temelji na ciljnem in procesnem udejanjanju avtentičnih oblik učenja glasbe. Ponuja široko in temeljito izobrazbo, ki omogoča dijaku samostojno delo. Učitelj ob upoštevanju dijakove stopnje razvoja in njegovih interesov izbira glasbene vsebine: tehnične prvine in etude, skladbe ter odlomke iz orkestrskih in komornih del. Namen izbora je razvijanje dijakove vsestranske glasbene nadarjenosti, glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj, krepitev daljše osredotočene pozornosti ter psihofizične vzdržljivosti. Učitelj dosledno upošteva načela celostnega razvoja dijaka, z aktivnim vključevanjem skrbi za njegovo fizično in duševno zdravje ter načrtno spodbuja njegovo ustvarjalnost.

Učitelj omogoča dijaku soustvarjanje učnega procesa s ključnimi dejavniki: namen učenja, osebni cilji, kriteriji uspešnosti, zastavljanje vprašanj, samovrednotenje in medvrstniško vrednotenje. To vodi k aktivnejši vlogi dijaka, celostnemu razvoju in trajnejšemu znanju. Dijak si zastavlja kratko-, srednje- in dolgoročne cilje in namere ter vrednoti svoje delo v povezavi z zastavljenimi cilji. Deležen je kvalitetnih in izčrpnih povratnih informacij z namenom krepitev osebnostnega in glasbenega razvoja, veščin in znanja.

Dijak razvija odgovornost za svoje znanje in veščine; v povezavi z učnim načrtom oblikuje lastne cilje; razvija sposobnosti za načrtovanje učenja; usvaja ter oblikuje strategije za doseganje zastavljenih ciljev; ob sistematični vadbi razvija delovne navade in odnos do dela; spremlja in samostojno vrednoti uspešnost svojega napredka v skladu z zastavljenimi cilji. Na nastopih predstavlja svoje ustvarjalne in poustvarjalne dosežke. Aktivno se vključuje v komorne skupine, orkestre in druge projekte, pri čemer se navaja na medsebojno umetniško sodelovanje ter razvija sposobnosti komunikacije, samoiniciativnost in podjetnost. Vključuje se v domača in mednarodna šolska partnerstva ter ob koncu šolanja dosega predpisane standarde znanja.

Tako učitelj kot dijak skrbita za kvaliteto učnega jezika in spoštljivo medsebojno komunikacijo.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Prenos znanja z glavnega na dopolnilni inštrument je ključnega pomena. Dijaki morajo pri učenju dopolnilnega inštrumenta razumeti, kako uporabiti glasbene veščine in znanja, pridobljena pri glavnem predmetu.

Bistvenega pomena je prilagoditev repertoarja, ki spodbuja postopno napredovanje in vključuje tehnične vaje, etude, skladbe različnih stilov in obdobj ter odlomke iz komornih in orkestrskih del.

Dijaki s tem razvijajo vzdržljivost in doslednost. Redne povratne informacije učitelja in vrednotenje napredka pomagajo pri izboljšanju tehničnih in interpretativnih veščin. K celostnemu razvoju dijakov pripomore skrb za fizično in duševno zdravje, saj spodbuja ustvarjalnost in izražanje.

S temi smernicami lahko učitelji zagotovijo, da dijaki na ustrezen in aktiven način usvajajo cilje. Dijaki bodo tako razvijali veščine in spretnosti, usvajali znanja ter dosegali visoke standarde glasbenega izobraževanja.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

KAŽIPOT PO DIDAKTIČNIH PRIPOROČILIH

Razdelke *Kažipot po didaktičnih priporočilih*, *Splošna didaktična priporočila* in *Splošna priporočila za vrednotenje znanja* je pripravil Zavod RS za šolstvo.

Didaktična priporočila prinašajo učiteljem napotke za uresničevanje učnega načrta predmeta v pedagoškem procesu. Zastavljena so večplastno, na več ravneh (od splošnega h konkretnemu), ki se medsebojno prepletajo in dopolnjujejo.

- » Razdelka **Splošna didaktična priporočila** in **Splošna priporočila za vrednotenje znanja** vključujeta krovne usmeritve za načrtovanje, poučevanje in vrednotenje znanja, ki veljajo za vse predmete po celotni izobraževalni vertikali. Besedilo v teh dveh razdelkih je nastalo na podlagi *Usmeritev za pripravo didaktičnih priporočil k učnim načrtom za osnovne šole in srednje šole* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3ladrdr>) ter *Izhodišč za prenovo učnih načrtov v osnovni šoli in gimnaziji* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/plw0909>) in je v vseh učnih načrtih enako.
- » Razdelek **Specialnodidaktična priporočila področja/predmeta** vključuje tista didaktična priporočila, ki se navezujejo na področje/predmet kot celoto. Zajeti so didaktični pristopi in strategije, ki so posebej priporočeni in značilni za predmet glede na njegovo naravo in specifične.

Učni načrt posameznega predmeta je členjen na *teme*, vsaka tema pa se lahko nadalje členi na *skupine ciljev*.

- » Razdelka **Didaktična priporočila za temo** in **Didaktična priporočila za skupino ciljev** vključujeta konkretne in specifične napotke, ki se nanašajo na poučevanje določene teme oz. skupine ciljev znotraj teme. Na tem mestu so izpostavljene preverjene in učinkovite didaktične strategije za poučevanje posamezne teme ob upoštevanju značilnosti in vidikov znanja, starosti dijakov, predznanja, povezanosti znanja z drugimi predmeti/področji ipd. Na tej ravni so usmeritve lahko konkretizirane tudi s primeri izpeljave oz. učnimi scenariji.

Didaktična priporočila na ravni skupine ciljev zaokrožujeta razdelka **Priporočeni načini izkazovanja znanja** in **Opisni kriteriji**, ki vključujeta napotke za vrednotenje znanja (spremljanje, preverjanje, ocenjevanje) znotraj posamezne teme oz. skupine ciljev.

SPLOŠNA DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učitelj si za uresničitev ciljev učnega načrta, kakovostno učenje ter optimalni psihofizični razvoj dijakov prizadeva zagotoviti varno in spodbudno učno okolje. V ta namen pri poučevanju uporablja raznolike

didaktične strategije, ki vključujejo učne oblike, metode, tehnike, učna sredstva in gradiva, s katerimi dijakom omogoča aktivno sodelovanje pri pouku, pa tudi samostojno učenje. Izbira jih premišljeno, glede na namen in naravo učnih ciljev ter glede na učne in druge, za učenje pomembne značilnosti posameznega dijaka, učne skupine ali oddelka.

Varno in spodbudno učno okolje učitelj zagotavlja tako, da:

- » spodbuja medsebojno sprejemanje, sodelovanje, čustveno in socialno podporo;
- » neguje vedoželjnost, spodbuja interes in motivacijo za učenje, podpira razvoj različnih talentov in potencialov;
- » dijake aktivno vključuje v načrtovanje učenja;
- » kakovostno poučuje in organizira samostojno učenje (individualno, v parih, skupinsko) ob različni stopnji vodenja in spodbujanja;
- » dijakom omogoča medsebojno izmenjavo znanja in izkušenj, podporo in sodelovanje;
- » prepozna in pri poučevanju upošteva predznanje, skupne in individualne učne, socialne, čustvene, (med)kulturne, telesne in druge potrebe dijakov;
- » dijakom postavlja ustrezno zahtevne učne izzive in si prizadeva za njihov napredek;
- » pri dijakih stalno preverja razumevanje, spodbuja ozaveščanje in usmerjanje procesa lastnega učenja;
- » proces poučevanja prilagaja ugotovitvam sprotne spremljanja in preverjanja dosežkov dijakov;
- » omogoča povezovanje ter nadgrajevanje znanja znotraj predmeta, med predmeti in predmetnimi področji;
- » poučuje in organizira samostojno učenje v različnih učnih okoljih (tudi virtualnih, zunaj učilnic), ob uporabi avtentičnih učnih virov in reševanju relevantnih življenjskih problemov in situacij;
- » ob doseganju predmetnih uresničuje tudi skupne cilje različnih področij (jezik, državljanstvo, kultura in umetnost; trajnostni razvoj; zdravje in dobrobit; digitalna kompetentnost; podjetnost).

Učitelj pri uresničevanju ciljev in standardov znanja učnega načrta dijakom omogoči prepoznavanje in razumevanje:

- » smisla oz. namena učenja (kaj se bodo učili in čemu);
- » uspešnosti lastnega učenja oz. napredka (kako in na temelju česa bodo vedeli, da so pri učenju uspešni in so dosegli cilj);
- » pomena različnih dokazov o učenju in znanju;
- » vloge povratne informacije za stalno izboljševanje ter krepitev občutka »zmorem«;
- » pomena medvrstniškega učenja in vrstniške povratne informacije.

Za doseganje celostnega in poglobljenega znanja učitelj načrtuje raznolike predmetne ali medpredmetne učne izzive, ki spodbujajo dijake k aktivnemu raziskovanju, preizkušanju, primerjanju, analiziranju, argumentiranju,

reševanju avtentičnih problemov, izmenjavi izkušenj in povratnih informacij. Ob tem nadgrajujejo znanje ter razvijajo ustvarjalnost, inovativnost, kritično mišljenje in druge prečne veščine. Zato učitelj, kadar je mogoče, izvaja projektni, problemski, raziskovalni, eksperimentalni, izkustveni ali praktični pouk in uporablja temu primerne učne metode, pripomočke, gradiva in digitalno tehnologijo.

Učitelj upošteva raznolike zmožnosti in potrebe dijakov v okviru notranje diferenciacije in individualizacije pouka ter personalizacije učenja s prilagoditvami, ki obsegajo:

- » učno okolje z izbiro ustreznih didaktičnih strategij, učnih dejavnosti in oblik;
- » obsežnost, zahtevnost in kompleksnost učnih ciljev;
- » raznovrstnost in tempo učenja;
- » načine izkazovanja znanja, pričakovane rezultate ali dosežke.

Učitelj smiselno upošteva načelo diferenciacije in individualizacije tudi pri načrtovanju domačega dela dijakov, ki naj bo osmišljeno in raznoliko, namenjeno utrjevanju znanja in pripravi na nadaljnje učenje.

Individualizacija pouka in personalizirano učenje sta pomembna za razvijanje talentov in potencialov nadarjenih dijakov. Še posebej pa sta pomembna za razvoj, uspešno učenje ter enakovredno in aktivno vključenost dijakov s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, z učnimi težavami, dvojno izjemnih, priseljencev ter dijakov iz manj spodbudnega družinskega okolja. Z individualiziranimi pristopi preko inkluzivne poučevalne prakse učitelj odkriva in zmanjšuje ovire, ki dijakom iz teh skupin onemogočajo optimalno učenje, razvoj in izkazovanje znanja, ter uresničuje v individualiziranih programih in v drugih individualiziranih načrtih načrtovane prilagoditve vzgojno-izobraževalnega procesa za dijake iz specifičnih skupin.

SPLOŠNA PRIPOROČILA ZA VREDNOTENJE ZNANJA

Vrednotenje znanja razumemo kot ugotavljanje znanja dijakov skozi celoten učni proces, tako pri spremljanju in preverjanju (ugotavljanje predznanja in znanja dijaka na vseh stopnjah učenja), kot tudi pri ocenjevanju znanja.

V prvi fazi učitelj kontinuirano spremlja in podpira učenje, preverja znanje vsakega dijaka, mu nudi kakovostne povratne informacije in ob tem ustrezno prilagaja lastno poučevanje. Pred začetkom učnega procesa učitelj najprej aktivira in ugotavlja dijakovo predznanje in ugotovitve uporabi pri načrtovanju pouka. Med učnim procesom sproti preverja doseganje ciljev pouka in standardov znanja ter spremlja in ugotavlja napredek dijaka. V tej fazi učitelj znanja ne ocenjuje, pač pa na osnovi ugotovitev sproti prilagaja in izvaja dejavnosti v podporo in spodbudo učenju (npr. dodatne dejavnosti za utrjevanje znanja, prilagoditve načrtovanih dejavnosti in nalog glede na zmožnosti in potrebe posameznih dijakov ali skupine).

Učitelj pripomore k večji kakovosti pouka in učenja, tako da:

- » sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosega učne cilje in usvaja standarde znanja;
- » ugotavlja in spodbuja razvoj raznolikega znanja – ne le vsebinskega, temveč tudi procesnega (tj. spretnosti in veščin), spremlja in spodbuja pa tudi razvijanje odnosnega znanja;

- » spodbuja dijaka, da dosega cilje na različnih taksonomskih ravneh oz. izkazuje znanje na različnih ravneh zahtevnosti;
- » spodbuja uporabo znanja za reševanje problemov, sklepanje, analiziranje, vrednotenje, argumentiranje itn.;
- » je naravnana na ugotavljanje napredka in dosežkov, pri čemer razume, da so pomanjkljivosti in napake zlasti priložnosti za nadaljnje učenje;
- » ugotavlja in analizira dijakovo razumevanje ter odpravlja vzroke za nerazumevanje in napačne predstave;
- » dijaka spodbuja in ga vključuje v premisleke o namenih učenja in kriterijih uspešnosti, po katerih vrednoti lastno učno uspešnost (samovrednotenje) in uspešnost vrstnikov (vrstniško vrednotenje);
- » dijaku sproti podaja kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje učenje.

Ko so dejavnosti prve faze (spremljanje in preverjanje znanja) ustrezno izpeljane, sledi druga faza, ocenjevanje znanja. Pri tem učitelj dijaku omogoči, da lahko v čim večji meri izkaže usvojeno znanje. To doseže tako, da ocenjuje znanje na različne načine, ki jih je dijak spoznal v procesu učenja. Pri tem upošteva potrebe dijaka, ki za uspešno učenje in izkazovanje znanja potrebuje prilagoditve.

Učitelj lahko ocenjuje samo znanje, ki je v učnem načrtu določeno s standardi znanja. Predmet ocenjevanja znanja niso vsi učni cilji, saj vsak cilj nima z njim povezanega specifičnega standarda znanja. Učitelj ne ocenjuje stališč, vrednot, navad, socialnih in čustvenih veščin ipd., čeprav so te zajete v ciljnih učnega načrta in jih učitelj pri dijaku sistematično spodbuja, razvija in v okviru prve faze tudi spremlja.

Na podlagi standardov znanja in kriterijev uspešnosti učitelj, tudi v sodelovanju z drugimi učitelji, pripravi kriterije ocenjevanja in opisnike ter jih na ustrezen način predstavi dijaku. Če dijak v procesu učenja razume in uporablja kriterije uspešnosti, bo lažje razumel kriterije ocenjevanja. Ugotovitve o doseganju standardov znanja, ki temeljijo na kriterijih ocenjevanja in opisnikih, se izrazijo v obliki ocene.

Učitelj z raznolikimi načini ocenjevanja omogoči izkazovanje raznolikega znanja (védenje, spretnosti, veščine) na različnih ravneh. Zato poleg pisnih preizkusov znanja in ustnih odgovorov ocenjuje izdelke (pisne, likovne, tehnične, praktične in druge za predmet specifične) in izvedbo dejavnosti (govorne, gibalne, umetniške, eksperimentalne, praktične, multimedijske, demonstracije, nastope in druge za predmet specifične), s katerimi dijak izkaže svoje znanje.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA PODROČJA/PREDMETA

Učni načrt učitelja usmerja pri izboru učnih strategij oziroma k cilju usmerjenih učnih dejavnosti. Učitelj pri načrtovanju učnih ur izhaja iz:

- » temeljnih didaktičnih načel (npr. načelo aktivnosti, načelo nazornosti, načelo strukturiranosti, sistematičnosti in postopnosti, načelo ekonomičnosti in racionalnosti pouka, načelo povezovanja teorije in

prakse, načelo trajnosti znanja, načelo motivacije, načelo individualizacije pouka, načelo socializacije dijaka),

» dijakovih glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj, razvojnih značilnosti, individualnih potreb in interesov ter

» kulturne, umetniške in sporočilne vrednosti glasbe.

Poleg že uveljavljenih in preizkušenih didaktičnih strategij ter metod v pouk vključuje inovativne tehnike, prožno uporablja različne učne oblike, uvaja nove didaktične postopke, učne metode in digitalne tehnologije. Pouk izvaja v spodbudnem učnem okolju, tako v učilnici kot tudi izven nje. Obisk koncertov, glasbenih prireditev in srečanja z glasbenimi umetniki pomembno širijo glasbena znanja dijakov, spodbujajo kritično mišljenje in razvijajo estetsko vrednotenje.

Glasbena znanja prispevajo k razvoju ključne kompetence kulturna zavest in izražanje. Ob zavedanju slovenske glasbene in kulturne identitete, ki temelji na bogati zakladnici ljudske in umetne glasbe, dijaki širijo svoja znanja ter spoznavajo raznolikost in bogastvo glasbenih praks tudi drugih kultur in narodov.

Zgradba učnega načrta

Cilji v učnem načrtu so oblikovani odprto in široko, kar učitelju omogoča avtonomijo pri izboru glasbenih vsebin ter njihovemu prilagajanju razvojnim značilnostim, zmožnostim in interesom dijakov. Standardi znanja so izpeljani iz ciljev.

Posamezen dopolnilni inštrument predstavlja temo v učnem načrtu. Pod vsako temo so nanizane skupine ciljev, zbrane pod svojim tematskim naslovom (npr. Tehnične in muzikalne prvine, Etude). Uresničujejo se vsi cilji vseh tematsko združenih skupin ciljev, načrtovanje teh ciljev pa naj bo uravnoteženo z razvidno rdečo nitjo učnega procesa. Učitelj načrtuje postopno uvajanje ciljev in njihovo nadgradnjo z novimi.

S široko opredelitvijo pojmov (npr. različni različki pri saksofonu, klarinetu, flavti in oboi, baročne in predklasicistične glasbene oblike, orkestrski parti) se omogoča učitelju avtonomija pri izboru strokovnih terminov glede na izbor glasbenih vsebin in druge vsebine tematskega sklopa.

Diferenciacija, individualizacija in formativno spremljanje znanja

Pouk dopolnilnega inštrumenta ponuja oblike, metode in didaktične pristope dela, ki same po sebi ustvarjajo pogoje za diferenciacijo in individualizacijo. Učitelj s premišljenim izborom glasbenih vsebin prilagaja raven zahtevnosti dijakovim zmožnostim. Oblika individualnega pouka dopolnilnega inštrumenta še bolj podpira individualizacijo in diferenciacijo. Cilje načrtuje tako, da spodbuja samostojnost dijakov pri glasbenih dejavnostih: izvajanje, poslušanje in ustvarjanje.

Glasbeni pouk, osredinjen na dijaka, od učitelja zahteva stalno didaktično ustvarjalnost pri oblikovanju učnega procesa, v katerem dijak postopoma prevzema odgovornost za lastno učenje in učne dosežke. Hkrati pri dijaku spodbuja sodelovalno učenje in timsko delo, pri katerem dijak praktično in teoretično raziskuje glasbo in rešuje avtentične, problemske naloge.

Medpredmetno povezovanje

Učitelj uresničuje horizontalno in vertikalno medpredmetno povezovanje, tako z vidika procesov učenja kot tudi učnih vsebin in pojmov. Dijaki se medpredmetno povezujejo npr. pri komorni igri, v vokalno-instrumentalnih sestavih, v orkestrih. Svoje teoretsko znanje, pridobljeno pri pouku obveznega predmeta, solfeggia, glasbenega stavka, zgodovine glasbe, uporabljajo pri kompozicijski in slogovni analizi skladb, kar prispeva k boljšemu razumevanju in kakovostnejši izvedbi skladb.

Medpredmetno povezovanje se uresničuje v čim večji možni meri s timskim delom in v prožni organizaciji učnih ur. Udejanja naj se tudi na gostovanjih dijakov doma in v tujini, pri projektnem in raziskovalnem delu.

Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pri vsaki skupini ciljev so nanizani široko zastavljeni cilji in standardi znanja, ki učitelju omogočajo avtonomijo. Iz ciljev, ki jih lahko objektivno preverimo, so izpeljani standardi. Standarde znanja se dosega skozi vzgojno-izobraževalno delo v dejavnostih, ki se izvajajo v živo s prepletanjem ciljev, vsebin, metod in oblik dela. Pri doseganju kakovostne ravni standardov upoštevamo individualne značilnosti glasbenega razvoja dijakov.

S preverjanjem znanja učitelj spremlja dijakov razvoj in napredek v okviru vsake ure pouka ter na nastopih. Po preverjanju daje dijaku povratne informacije o njegovem napredku.

Individualni pouk dopolnilnega inštrumenta se ocenjuje z izvedbo izbranih glasbenih vsebin pri pouku in na nastopih.

Skupni cilji

Cilji predmeta podpirajo skupne cilje s področij jezika, državljanstva, kulture in umetnosti, trajnostnega razvoja, zdravja in dobrobiti, digitalne kompetentnosti in podjetnosti.

Jezik, državljanstvo, kultura in umetnost

Dijak:

- » spoznava (1.1.2.1) in uporablja strokovno terminologijo glasbenega jezika (1.1.2.2);
- » analizira različne glasbene zapise in druga gradiva o glasbi (1.1.4.1);
- » razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo (1.1.5.1);
- » vzpostavlja odnos do umetnosti in ozavešča lastno doživljanje (1.3.1.1);
- » spoznava umetniške zvrsti, njihova izrazna sredstva ter kulturno-zgodovinski kontekst (1.3.2.1);
- » uživa ob ustvarjanju glasbe ter se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih (1.3.4.1);
- » svobodno izraža in uresničuje ustvarjalne ideje (1.3.4.2);
- » živi kulturo in umetnost kot vrednoto (1.3.5.1).

*Trajnostni razvoj*Dijak:

- » s pomočjo glasbe prepoznava lastne vrednote v povezavi s trajnostnim razvojem (2.1.1.1);
- » gradi odgovoren odnos do naravnih sistemov (2.1.3.1);
- » kritično presoja informacije z vidika okolja, živih bitij in družbe ob upoštevanju različnih perspektiv (2.2.2.1);
- » sodeluje z drugimi pri ukrepanju za trajnostnost (2.4.2.1).

*Zdravje in dobrobit*Dijak:

- » uravnava lastno doživljanje (3.1.2.1), razvija samozavest in samospoštovanje (3.1.2.2);
- » glasbene dejavnosti spodbujajo radovednost (3.1.4.1) in sprostitvev (3.2.3.2);
- » vključuje se v gibalne dejavnosti (3.2.1.3), s katerimi vzpostavlja pozitiven odnos do gibanja (3.2.1.2) ter spoznava ukrepe za ohranjanje zdravja (3.2.4.1);
- » razvija spretnost aktivnega poslušanja (3.3.2.1) in sodelovalne veščine (3.3.3.1).

*Digitalna kompetentnost*Dijak:

- » pri iskanju informacij o glasbi (4.1.1.1), ustvarjanju, urejanju in deljenju v različnih formatih uporablja digitalno tehnologijo (4.2.1.1), (4.3.1.1), (4.3.2.1);
- » upravlja svojo digitalno identiteto (4.2.6.1);
- » prepoznava tehnične težave in jih skuša reševati (4.5.1.1).

*Podjetnost*Dijak:

- » uporablja glasbeno znanje in izkušnje pri reševanju izzivov (5.1.2.1), (5.3.1.1);
- » vrednoti dosežke ustvarjanja ter uspešnost pri doseganju zastavljenih ciljev (5.3.5.2);
- » uporablja pridobljeno glasbeno znanje v novih situacijah, npr. pri ustvarjanju (5.3.5.3).

Delo z dijaki z raznolikimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami

Učitelj preko inkluzivne prakse prilagodi poučevanje, preverjanje in ocenjevanje znanja za dijake z učnimi težavami, dijake s posebnimi potrebami, dijake priseljence, dijake iz manj spodbudnega družinskega okolja. Prilagaja vsebine, metode, oblike in pristope dela, čas ter rabo didaktičnih pripomočkov za doseg ciljev in

standardov znanj ali preseganje le-teh. Delo z dijaki z raznolikimi potrebami zahteva timsko delo, sodelovanje med učitelji, spremljevalci in drugimi strokovnjaki. Učitelj sproti evalvira učinkovitost prilagoditev ter jih po potrebi spreminja glede na dijakov napredek.

Osnovno izhodišče za učiteljevo delo v prilagodljivem in vključujočem učnem okolju so spoštovanje ter upoštevanje različnosti, izvirnosti in individualnosti, pa tudi njegova lastna inkluzivna poučevalna praksa, zaradi vse večje raznolikosti med dijaki. Prilagodljivo in vključujoče učno okolje poudarja pomen koncepta vključevanja, ki temelji na dojemanju razreda kot skupnosti različnih in edinstvenih posameznikov ter zahteva prilagoditev vzgojno-izobraževalnega procesa, da ta ustreza potrebam vseh dijakov.

Literatura

Ahačič, K. (2025). *Ključni cilji po področjih skupnih ciljev* (Spletna izd.). Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/eohgiil>

Holcar, A., idr. (2016). *Formativno spremljanje v podporo učenju. Priročnik za učitelje in strokovne delavce*. Zavod RS za šolstvo.

Marentič Požarnik, B. (2021). *Psihologija učenja in pouka*. DZS.

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

VIOLA

OBVEZNO

OPIS TEME

Pouk predmeta dopolnilni inštrument viola za violiniste poteka v programu umetniške gimnazije, modul B: petje–inštrument. V srednješolskem obdobju je pomembno nadgrajevanje znanja igranja violine z znanjem igranja viole.

Igranje viole širi znanje branja altovskega ključa. Debelejše strune zahtevajo izrazitejšo prstno artikulacijo, kar posledično omogoča spretnejšo igro prstov na violini. Zaradi daljših strun je treba dodajati težo v desni roki, kar povzroča izrazitejšo tonsko produkcijo tudi v violinski igri. Mnogi izjemni violinski virtuosi so najzahtevnejše violinske skladbe vadili na violi.

Najpomembnejši praktični cilj predmeta je usposobiti dijaka za uspešno igranje lažjih odlomkov za violo pri komorni glasbi in v orkestru, še posebno v glasbenih šolah, v katerih primanjkuje viol.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Predmet temelji na ciljnem in procesnem udejanjanju avtentičnih oblik učenja glasbe. Učitelji ob upoštevanju razvojnih zakonitosti dijakov in njihovih interesov avtonomno izbirajo glasbene vsebine (šole in tehnike, etude, koncerti, sonate, druge skladbe in skladbe slovenskih skladateljev) z namenom razvoja dijakove glasbene nadarjenosti ter poglobljanja njegove muzikalnosti, glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Temelj kakovostnega poučevanja viole je dobro poznavanje dijakovega tehničnega in muzikalnega znanja ter njegovih psihofizičnih in emocionalnih sposobnosti. Na podlagi tega učitelj prilagaja metode poučevanja, izbere učne snovi in tempo napredovanja, da ustreza dijakovim individualnim potrebam in zmožnostim.

Med študijem je treba posebno pozornost nameniti tistim tehničnim prvinam, ki jih dijak slabše obvlada. Izbor izvirne literature za violo in transkripcij drugih glasbil za violo omogoča učitelju izdaten nabor del, ki bodo najbolj koristila posamezniku. Na začetku je izjemno pomemben izbor transkripcij iz violinske literature, saj se je dijak z njo seznanil že v nižjih letnikih. Dijak naj znanje stopnjuje glede na zmožnosti in pri tem ne izpušča temeljnih znanj, ki mu omogočajo kasnejšo izvedbo zahtevnejših del.

Posebno pozornost velja nameniti pomnjenju. To naj temelji na oblikovni in harmonski analizi, ne samo na akustičnih in vizualnih predstavah. Dijaka je treba spodbujati k samostojnemu študiju skladb v okviru učnega programa in tudi posebnih zanimanj, ki jih oblikuje med šolanjem. Prav tako ne smemo zanemariti igre a vista in igre orkestrskih izvlečkov, ki dijakom omogoča, da se hitreje znajde v nepredvidljivih okoliščinah.

Priporočljivo je, da dijak nastopa tudi v komornih skupinah in orkestru, na internih in javnih nastopih v okviru šole. Koristno je tudi sodelovanje na nastopih zunaj šole, revijah ter raznih tekmovanjih doma in v tujini.

Priporočljivi obseg snovi: dve lestvici, tri etude, eden do dva stavka koncerta, eden do dva stavka iz Bachovih 6 Suit BVW 1007–1012.

TEHNIČNE PRVINE

CILJI

Dijak:

○: se seznani s tehničnimi razlikami med igranjem violine in viole;

SC (1.1.2.1)

○: utrjuje temeljna znanja iz solfeggia za uspešen razvoj slušnih predstav in branja altovskega in violinskega ključa;

○: pridobiva večjo spretnost s pomočjo razpetij prstov (ekstenzije) leve roke kot posledice večjega glasbila;

SC (3.2.1.3)

○: vadi v počasnih tempih (čista intonacija) z večjim dodajanjem teže na struni v desni roki; se seznani s postavitvijo in delovanjem prstov leve roke s pomočjo prstnih vaj za sproščen, živ padec prstov leve roke (trilček, artikulacija prstov) in menjavo leg (s prehodnimi notami in brez njih);

○: igra lestvice v počasnem tempu v vseh legah s poudarkom na obvladanju pollege in ostalih leg (do pete lege);

○: izvaja ročni in zapestni vibrato z večjo amplitudo;

○: utrjuje osnovne gibe desnice pri igranju z lokom s pomočjo osnovnih lokovnih načinov in njihovih kombinacij.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» oblikuje ton z izbiro ustreznega razmerja med hitrostjo poteze, obtežitvijo loka in kontaktnim mestom žime s struno;

» izkaže sproščenost ter hitrost padca in dviga prstov leve roke v različnih ritmičnih kombinacijah;

» zaigra vaje, lestvice, akorde ter dvojemke (v legatu in z menjavami leg);

- » izvede lestvico z razloženimi kvintakordi, zmanjšanim in dominantnim septakordom, razložene terce in kromatiko.

TERMINI

- tehnika
- razpetje
- altovski ključ
- vibrato
- ton

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Priporočeno je, da ima dijak svoje oz. lastno glasbilo (paziti na kvaliteto glasbila, dober ton, zvok) ali pa izposojeno šolsko glasbilo.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » z nastopi.

OPISNI KRITERIJI

- » pravilnost, natančnost izvajanja,
- » pravilna drža in pozicija telesa,
- » čistost tona.

ETUDE

CILJI

Dijak:

○: izvaja pravilne osnovne poteze loka (detaché, martelé, spiccato, sautillé);

SC (1.1.2.2)

○: obvladuje gibanje desne roke pri menjavi strun in pravokotno potezo pri prehajanju loka s strune na struno.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» izvede dve etudi ali eno etudo in eno skladbo.

TERMINI

◦ osnovne poteze loka

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

» pri pouku,

» z nastopi.

OPISNI KRITERIJI

» samostojnost izvajanja,

» pravilnost, natančnost izvajanja,

» orientacija v glasbenem zapisu.

KONCERTI

CILJI

Dijak:

- : si prizadeva za oblikovanje, lep nastanek in razvoj tona;
- : razlikuje vlogo glavnega in stranskega motiva, periode, solističnega mesta in tutti delov koncerta;
- : spoznava posebnosti interpretacije baročne glasbe.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » zaigra baročni koncert;
- » izvede prvi ali drugi in tretji stavek koncerta.

TERMINI

- barok

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » z nastopi.

OPISNI KRITERIJI

- » natančnost izvajanja,
- » orientacija v glasbenem zapisu,
- » doživetost izvajanja,
- » samostojnost izvajanja.

SUITE ZA SOLO VIOLO

CILJI

Dijak:

- : oblikuje fraze, dinamiko, artikulacijo in druge elemente;
- : izvaja posamezne stavke baročnih sonat in drugih skladb;
- : spozna posebnosti igranja baročne glasbe na violi;
- SC (1.3.2.1)
- : razvija polifono igro s pomočjo dvojemk in akordov.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna posebnosti interpretacije baročne glasbe;
- » izvede dva stavka baročne suite za solo violi.

TERMINI

◦ sonata ◦ suite ◦ barok ◦ interpretacija

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » z nastopi.

OPISNI KRITERIJI

- » samostojnost izvajanja,
- » doživetost izvajanja,
- » pravilnost, natančnost izvajanja,
- » orientacija v glasbenem zapisu.

PIKOLO (PIKOLO, ALTOVSKA FLAVTA, BASOVSKA FLAVTA, BAROČNA FLAVTA)

OBVEZNO

OPIS TEME

Pri pouku dopolnilni inštrument - pikolo (pikolo, altovska flavta, basovska flavta in baročna flavta) dijak pridobi novo izkušnjo in znanje, ki vpliva na razvoj glasbene izraznosti in tehnične spretnosti. Seznani se s tonskimi, intonančnimi in tehničnimi zakonitostmi posameznega različka.

Pikolo (piccolo) je približno za polovico krajši in precej tanjši kakor flavta. Zveni eno oktavo višje (d₂–cis₅). Predhodnik pikola je bila flavta fife, ki so jo v 19. stoletju opremili z zaklopkami. Ob koncu 19. stoletja je postal popularen kot solistično glasbilo, zato obdobje 1889–1930 imenujemo zlati čas pikola. Danes poznamo in uporabljamo tri osnovne tipe pikola C: leseni, kovinski in plastični (iz umetne mase). Zaradi kristalne in briljantne zvočne barve je danes nepogrešljivo glasbilo v orkestrih in komornih zasedbah.

Altovska flavta je precej večja in daljša od flavte. Zanj je značilen bogat, mehek ton. Njen obseg je od malega g (c₁) do g₃ (c₃). Inštrument je transponiran v G (zveni kvarto nižje od zapisanega). Čeprav ni točnega datuma njenega nastanka, obstaja že nekaj sto let. Največje inovacije na področju altovske flavte je razvil Theobald Boehm (1850–1855), da bi podprl nizki register flavte.

Basovska flavta zveni eno oktavo nižje od flavte. Dolžina cevi je dvakrat daljša (zavita glava), z obsegom od malega c do a₂ (tenorsko območje). Ima mehak, edinstven zvok, ki ne omogoča velike glasnosti. Uporablja se jo zlasti v solističnih delih, manjših ansamblih in orkestrih flavt. Poznamo še »bas flavto v F« imenovano kontraaltovsko flavto, kontrabas flavto, dvojno kontrabas flavto, subkontrabas flavto in hiperbas flavto.

Baročna flavta (traverso) se od flavte razlikuje po materialu (trdi les grenadila, ebenovina, ali mehkejši pušpan, zelo redko slonovina) in prstnih prijemih (ena zaklopka). Ima nekoliko tišji zvok, vendar je imela za tisti čas (18. stoletje) osupljiv, »čudovit« zvok. Največ solističnih skladb zanj je napisanih v poznem baroku.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Učni program je zasnovan tako, da dijaku omogoča spoznati, odkrivati, usvajati in razvijati specifične lastnosti izvajalske tehnike posameznih različkov. Znanje, pridobljeno pri predmetu flavta, je odlična zasnova za spoznavanje številnih različkov.

Dijak se seznani z najpomembnejšimi tehničnimi posebnostmi posameznega različka, kot so pravilna drža telesa, pravilni nastavek, tehnika dihanja ter oblikovanje tona. Priporočena glasbena literatura ponuja ustrezno izbiro in prilagodljivost posameznemu dijaku ter podpira cilje, ki so ključni pri igranju različkov. Priporočeni

izbor literature omogoča dijaku postopen razvoj specifičnih tehničnih in tonskih posebnosti posameznega različka od preprostejših do virtuosnih, profesionalnih del. Igranje etud vpliva na dobro branje z lista in večjo tehnično spretnost. Izbira skladb spodbuja dijaka k razumevanju zgradbe skladb, stilnih obdobij in različnih slogov igranja. Glede na stilno obdobje dijak razvija tonske, estetske in barvne posebnosti posameznega različka, odkriva dinamično niansiranje in zvočno izraznost kar spodbuja izražanje. Ob pomoči priporočenih tehničnih in muzikalnih prvin dijak bogati spretnost obvladovanja čiste intonacije, tehnične spretnosti ter pogloblja izvajalske spretnosti, čutno izraznost in stilno ustrezno interpretacijo. Dijak v letu izobraževanja, skladno s svojimi psihofizičnimi zmogljivostmi in sposobnostmi, pogloblja teoretična in praktična znanja ter veščine. Pri tem ozavešča in razvija motorične spretnosti, ritmične, bralne, muzikalne in ustvarjalne sposobnosti ter spozna stilne značilnosti različnih obdobij. Znanje igranja različkov v srednješolskem obdobju dijaku odpira poti in priložnosti v smeri kompleksnosti dojemanja vsebine ter sporočila glasbe in hkrati spodbuja, usmerja ter navdihuje dijaka za sodelovanje pri raznovrstnih komornih in orkestrskih zasedbah, kar se navezuje na prihodnje profesionalno delovanje.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Izhodišče za delo je poznavanje dijakovega tehničnega in muzikalnega znanja ter njegovih psihofizičnih sposobnosti. Učni načrt je le podlaga za delo. Praksa kaže, da prihaja v razvoju posameznikov do precejšnjih razlik, ki jih ni mogoče predvideti. Tako so odstopanja od letnega programa ob preverjanju znanja dopustna in celo nujna. V praksi to pomeni prilagajanje načina poučevanja in napredovanja dijakovim individualnim psihofizičnim ter emocionalnim sposobnostim. Upoštevati je treba različno predznanje in predispozicije dijakov.

Glede na navedeno dijaku prilagodimo usvajanje osnov igranja različkov flavte (pikola, altovske, basovske in baročne flavte). Dijak pridobi bogate izkušnje pri oblikovanju tona, artikulacije, dinamike in drugih tehničnih ter muzikalnih prvin.

Posebno pozornost velja nameniti pomnjenju. Ta naj temelji na oblikovni in harmonski analizi, ne samo na akustičnih in vizualnih predstavah. Dijaka je treba spodbujati k samostojnemu prebiranju in igranju skladb v okviru učnega programa in tudi posebnih zanimanj, ki jih oblikuje med šolanjem. Prav tako ne smemo zanemariti igre a vista in improvizacije, ki omogočata dijaku, da se hitreje znajde v nepredvidljivih okoliščinah. Priporočljivo je, da dijak nastopa na internih in javnih nastopih ter se vključuje v različne komorne zasedbe in orkestre. Učitelj naj spodbuja dijaka k obisku koncertnih prireditev, ki so pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih ne more dati pouk; dijak tako spozna bogastvo glasbene literature in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško osebnost; ob tem spozna zakonitosti profesionalnega dela svojega področja tudi s praktičnih, organizacijskih in drugih vidikov, ki pomembno vplivajo na to dejavnost.

Šola naj zagotovi, da ima dijak na voljo kvalitetno in redno vzdrževano šolsko glasbilo z vso potrebno opremo za čiščenje ter notno gradivo, ki je osnova učnega načrta.

TEHNIČNE PRVINE IN ETUDE

CILJI

Dijak:

○: pogloblja tehniko dihanja in vodenja tona ter kontrolo funkcionalne drže telesa;

SC (3.2.3.2)

○: razvija in oblikuje ton ter izenačenost vseh registrov;

○: razvija vse tehnične prvine: prstno tehniko, artikulacijo (enojni, dvojni in trojni jezik), dinamične kontraste, čisto intonacijo in vibrato;

SC (1.1.2.2)

○: izvaja durove in molove lestvice, tonični kvintakord, D7, zm7, terce, kromatično lestvico;

○: pogloblja tehnično in muzikalno znanje;

○: izvaja etude, s katerimi razvija sposobnost vodenja tona v fraziranju.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» izkaže obvladovanje in kontrolo tehnike dihanja in vodenje tona ter funkcionalno držo telesa;

» oblikuje ton in izenačenost registrov;

» obvladuje tehnične prvine: prstno tehniko, artikulacijo, dinamične kontraste, intonacijo in vibrato;

» izkaže tehnično spretnost in muzikalno izraznost;

» **zaigra lestvice, akorde in etude.**

TERMINI

○ kromatika ○ razloženi kvintakordi ○ zmanjšani in dominantni septakord ○ artikulacija (enojni, dvojni, trojni jezik) ○ dinamični kontrasti ○ intonacija ○ vibrato ○ vodenje tona ○ izenačenost registrov

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Vaje za dihanje, ton, lestvice, etude ter ostale vaje izberemo in prilagodimo dijakovim sposobnostim.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku.

OPISNI KRITERIJI

- » pravilnost, natančnost izvajanja,
- » samostojnost izvajanja,
- » doživetost izvajanja,
- » orientacija v notnem zapisu.

SKLADBE (SONATE, KONCERTI, DRUGE SKLADBE, SKLADBE SLOVENSКИH AVTORJEV)

CILJI

Dijak:

- skozi skladbe razvija, uri in pogloblja tehnično spretnost, čisto intonacijo, upošteva agogiko, vodenje tona v fraziranju;
- razvija tonske, estetske in barvne posebnosti različkov;
- razvija muzikalnost ter interpretacijo glede na izbrano stilno obdobje;
- usvaja izvedbo okrasov (trilčki, mordenti, predložki idr.);
- pogloblja branje z lista;
- SC (1.1.4.1)
- med pestro izbiri skladb za različke spoznava različne sloge igranja, stilne zakonitosti in zgradbo skladb;
- razvija zanimanje za slovensko glasbeno ustvarjalnost.
- SC (1.3.5.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » skozi skladbe izkaže vodenje tona, igranje v čisti intonaciji, tehnične spretnosti, obvladovanje agogike;
- » obvladuje muzikalnost in prilagodi stilno interpretacijo;
- » glede na izbrano stilno obdobje pozna tonske, estetske in barvne posebnosti različka;
- » zaigra okraske glede na stilno obdobje;
- » izkaže dobro branje z lista;
- » razume različne sloge igranja in zgradbo skladb;
- » zaigra skladbe po izbiri (sonate, koncerti, skladbe, skladbe slovenskih avtorjev, idr.).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Skladbe izberemo in prilagodimo dijakovim sposobnostim.

Dijak naj posluša in analizira posnetke, obiskuje koncerte ter analizira svoje igranje.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » na nastopih.

OPISNI KRITERIJI

- » pravilnost izvajanja,
- » samostojnost izvajanja,
- » orientacija v notnem zapisu,
- » doživetost izvajanja.

ODLOMKI IZ ORKESTRSKIH IN KOMORNIH DEL

CILJI

Dijak:

- : spoznava odlomke orkestrskih skladb za pikolo;
- : spoznava odlomke komornih del za pikolo, alt in bas flavto ter baročno flavto;
- SC (1.3.2.1)
- : pozna licence in spoštuje pravice avtorjev ter jih ustrezno citira.
- SC (4.3.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna in zaigra več orkestrskih odlomkov ter komornih del;
- » zaigra solo odlomke orkestrskih ter komornih del.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Odlomke orkestrskih in komornih del izberemo in prilagodimo dijakovim sposobnostim.

Dijak naj posluša in analizira posnetke, obiskuje koncerte ter analizira svoje igranje.

Dijak naj znanje iz igranja odlomkov praktično uporabi pri predmetu simfonični oz. pihalni orkester oz. komorna igra.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » na nastopih.

OPISNI KRITERIJI

- » pravilnost izvajanja,
- » samostojnost izvajanja,

- » orientacija v notnem zapisu,
- » doživetost izvajanja.

ANGLEŠKI ROG

OBVEZNO

OPIS TEME

Pouk predmeta različka angleški rog za oboiste poteka v programu umetniške gimnazije, modul B: petje-inštrument. Pouk izvajamo individualno.

Učni program je zasnovan tako, da dijaku omogoča spoznavanje, odkrivanje, usvajanje in razvijanje specifične lastnosti izvajalske tehnike glasbila. Dijak začne z igranjem na angleški rog z lažjo literaturo za oboe, nadaljuje pa z ustreznimi skladbami za angleški rog. Znanje, pridobljeno pri pouku oboe, je odlična zasnova za spoznavanje različka. Dijak se seznani z najpomembnejšimi tehničnimi poudarki, kot so pravilna drža telesa, pravilni nastavek, tehnika dihanja ter oblikovanje tona. Priporočena glasbena literatura podpira cilje, ki so ključni pri igranju različka, in dijaku omogoča postopen razvoj specifičnih tehničnih in tonskih posebnosti glasbila. Igranje etud vpliva na dobro branje z lista in večjo tehnično spretnost. Izbira skladb pa spodbuja dijaka k razumevanju zgradbe skladb, stilnih obdobij in različnih slogov igranja. Glede na stilno obdobje dijak razvija tonske, estetske in barvne posebnosti glasbila, odkriva dinamično niansiranje in zvočno izraznost, kar spodbuja izražanje. Ob pomoči priporočenih tehničnih in muzikalnih prvin, dijak bogati spretnost obvladovanja čiste intonacije, tehnične spretnosti ter pogloblja izvajalske spretnosti, čutno izraznost in stilno ustrezno interpretacijo. Dijak v letu izobraževanja, skladno s svojimi psihofizičnimi zmogljivostmi in sposobnostmi, pogloblja teoretična in praktična znanja ter veščine. Pri tem ozavešča in razvija motorične spretnosti, ritmične,bralne, muzikalne in ustvarjalne sposobnosti ter spoznava stilne značilnosti različnih obdobij.

Znanje igranja različka dijaku odpira poti in priložnosti v smeri kompleksnosti dožemanja vsebine ter sporočila glasbe in hkrati spodbuja, usmerja ter navdihuje dijaka k sodelovanju pri raznovrstnih komornih in orkestrskih zasedbah (tudi oboa d'amore), kar se navezuje na prihodnje profesionalno delovanje.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Pri predmetu dopolnilni inštrument angleški rog dijak pridobi dodatno znanje ter razvija tehnične in tonske zmogljivosti. Igranje različka vpliva na razvoj glasbene izraznosti in tehničnih spretnosti, saj rešuje tonske, intonančne, ritmične in tehnične probleme. Spoznava in razume, kako se različek razlikuje glede na fleksibilnost nastavka, oblikovanje tona, postavitev rok in prstov ter projekcijo zvoka. Pogloblja glasbeno znanje in veščine ter izboljšuje kvaliteto muziciranja in izvajanja programa. Združuje elemente, ki jih je pridobil pri igranju različka, in pridobljeno znanje uporablja pri igranju v različnih komornih zasedbah, orkestrih in pri solističnem igranju. V izjemnih primerih, ko orkester na šoli izvaja skladbo, v kateri je predvidena uporaba oboe d'amore, se dijaku omogoči tudi spoznavanje in igranje tega inštrumenta.

Dijak naj ob koncu učnega obdobja obvlada tehnične in tonske zmogljivosti angleškega roga ter razvije glasbeno izraznost.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Izhodišče za učiteljev individualni pristop naj bo poznavanje dijakovega predznanja pri glavnem predmetu. Učitelj naj upošteva tehnično in muzikalno predznanje ter se poglobi v dijakove psihofizične sposobnosti. Učni načrt je le podlaga za delo, saj praksa kaže, da prihaja v razvoju posameznikov do precejšnjih razlik, ki jih ni mogoče predvideti. V praksi to pomeni prilagajanje načina poučevanja in napredovanja dijakovim individualnim psihofizičnim ter emocionalnim sposobnostim.

Vsak dijak naj pogloblja osnove igranja različka ter tako nadgrajuje znanje, ki ga je pridobil pri glavnem predmetu. Učiteljevo vodilo naj bo oblikovanje tona, razumevanje artikulacije, dinamike in drugih tehničnih ter muzikalnih prvin.

Posebno pozornost velja nameniti pomnjenju. Ta naj temelji na oblikovni in harmonski analizi, ne samo na akustičnih in vizualnih predstavah. Dijaka je treba spodbujati k samostojnemu prebiranju in igranju skladb v okviru učnega programa in tudi posebnih zanimanj, ki jih oblikuje med šolanjem. Priporočljivo je, da dijak nastopa na internih in javnih nastopih ter se vključuje v različne komorne zasedbe in orkestre. Učitelj naj spodbuja dijaka k obisku koncertnih prireditev, ki so pomemben vir izkušenj in informacij, saj tako spoznava bogastvo glasbene literature in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško osebnost.

Šola naj zagotovi, da ima dijak na voljo kvalitetno in redno vzdrževano šolsko glasbilo z vso potrebno opremo za čiščenje ter notno gradivo, ki je osnova učnega načrta.

TEHNIČNE PRVINE IN ETUDE

CILJI

Dijak:

○: pridobiva znanje funkcionalne drže telesa ter postavitev leve in desne roke ter prstov;

SC (3.2.1.1)

○: razvija pravilno tehniko dihanja in vezave s pomočjo trebušne prepone;

○: razvija pravilen nastavek, oblikovanje tona in izenačenost vseh registrov;

○: izvaja vaje, lestvice (kromatika) in akorde (razloženi kvintakord, zmanjšani in dominantni septakord), s katerimi razvija vse tehnične prvine: prstno tehniko, artikulacijo (enojni in dvojni jezik), dinamične kontraste, čisto intonacijo in vibrato;

SC (1.1.2.2)

○: pogloblja večje tehnično in muzikalno znanje;

○: izvaja etude, ki pripomorejo k izenačenemu tonu v vseh registrih;

○: razvija sposobnost vodenja tona v fraziranju.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » izkaže pravilno tehniko dihanja in vezave s pomočjo trebušne prepone;
- » izkaže pravilno oblikovanje tona in izenačenost vseh registrov;
- » zaigra vaje, lestvice in akorde, s katerimi izkaže tehnične prvine: prstno tehniko, dinamične kontraste, intonacijo;
- » izvede vaje za vibrato;
- » izkaže artikulacijo enojnega jezika in artikulacijo dvojnega jezika;
- » izkaže obvladovanje in kontrolo pomembnih tehničnih poudarkov;
- » **zaigra vaje, lestvice, akorde in etude.**

TERMINI

- kromatika ◦ razloženi kvintakordi ◦ zmanjšani in dominantni septakordi ◦ dinamični kontrasti ◦ intonacija
- vibrato ◦ artikulacija (enojni in dvojni jezik)

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Vaje izberemo in prilagodimo dijakovim sposobnostim.

Dijak uporablja inštrumente, ki so na razpolago na šoli.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku.

OPISNI KRITERIJI

- » pravilnost izvajanja,
- » samostojnost izvajanja,
- » orientacija v notnem zapisu.

SKLADBE (SONATE, KONCERTI, DRUGE SKLADBE, SKLADBE SLOVENSКИH SKLADATELJEV)

CILJI

Dijak:

- skozi skladbe razvija, uri in pogloblja tehnične in muzikalne prvine, čisto intonacijo, tehnično spretnost, vodenje tona v fraziranju;
- spoznava različne sloge in zgradbo cikličnih oblik;
- SC (1.3.2.1)
- izvaja ciklična dela in usvaja stilne zakonitosti;
- spoznava agogiko in tonsko okrasje;
- uri in pogloblja branje notnega zapisa;
- razvija muzikalnost ter interpretacijo glede na stilno obdobje;
- usvaja tehnične in tonske posebnosti različka ter razvija tonske, estetske in barvne posebnosti različka;
- usvaja izvedbo okraskov (trilčki, predložki idr.).

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » skozi skladbe izkaže tehnične in muzikalne prvine, obvladovanje čiste intonacije, tehnične spretnosti, vodenje tona v fraziranju;
- » izkaže razumevanje agogike in tonskega okrasja;
- » muzicira in interpretira;
- » izkaže tehnične, tonske, estetske ter barvne posebnosti različka;
- » usvoji stilne zakonitosti in obvladuje stilno interpretacijo posameznih obdobij;
- » izkaže razumevanje cikličnih oblik ter skladb različnih stilnih obdobij;
- » **zaigra koncerte, sonate, druga ciklična dela, druge skladbe in skladbe slovenskih avtorjev.**

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Skladbe izberemo in prilagodimo dijakovim sposobnostim.

Dijak naj posluša posnetke, obiskuje koncerte ter analizira svoje igranje.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » z nastopi.

OPISNI KRITERIJI

- » pravilnost izvajanja,
- » samostojnost izvajanja,
- » orientacija v notnem zapisu,
- » doživetost izvajanja.

ODLOMKI IZ ORKESTRSKIH IN KOMORNIH DEL

CILJI

Dijak:

○: spoznava odlomke solo orkestrskih del za angleški rog;

SC (1.3.2.1)

○: vrednoti dosežke ustvarjanja, presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje;

SC (5.3.5.2)

○: se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni in kolektivni ravni.

SC (2.4.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» pozna in zaigra več orkestrskih odlomkov;

» zaigra pomembne solo odlomke orkestrskih del.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Odlomke izberemo in prilagodimo dijakovim sposobnostim.

Dijak izvaja čim več solo odlomkov iz različnih orkestrskih del ter spoznava pomembno svetovno literaturo. Znanje iz igranja odlomkov praktično uporabi pri predmetu simfonični oz. pihalni orkester oz. komorna igra.

Dijak posluša posnetke, obiskuje koncerte ter analizira svoje igranje.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

» pri pouku,

» pri igranju v orkestrih, komornih zasedbah,

» na nastopih.

OPISNI KRITERIJI

- » pravilnost izvajanja,
- » samostojnost izvajanja,
- » orientacija v notnem zapisu,
- » doživetost izvajanja.

RAZLIČKI KLARINETA (MALI KLARINET V ES, BASOVSKI KLARINET, BASETNI ROG, ALTOVSKI KLARINET, KONTRABASOVSKI KLARINET)

OBVEZNO

OPIS TEME

Klarinet, eno najmlajših pihal, je ob koncu 17. stoletja izumil Johann Christoph Denner. Danes so predstavniki zelo številčne družine klarinetov prisotni v vseh glasbenih zvrsteh. Družino klarinetov sestavljajo visoki klarineti (As klarinet, Es klarinet, D klarinet, C klarinet), najbolj pogosto uporabljeni klarineti (B in A klarinet), klarineti v altovskem registru (basetni rog in altovski klarinet) ter klarineti v basovskem registru (basovski, kontraaltovski in kontrabasovski klarinet).

V obdobju srednješolskega izobraževanja je pomembno, da dijaki ob razvijanju in nadgrajevanju vseh prvin tehnike instrumentalne igre spoznajo in usvojijo tudi tehnične in tonske posebnosti različkov klarineta. Pri pouku predmeta dopolnilni inštrument različki klarineta se seznanjajo s specifičnimi lastnostmi posameznega glasbila, prav tako pa spoznavajo novo literaturo različnih stilnih obdobj in ob tem razvijajo motorične, bralne ter izrazne sposobnosti.

Izvajanje predmeta v učnem načrtu vključuje predvsem mali klarinet v Es in basovski klarinet, ki sta najpogostejše zastopana v orkestrih in komornih skupinah.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Pri predmetu dopolnilni inštrument različki klarineta naj dijak preizkusi kar največje možno število različkov in s tem pridobi dodatno znanje ter razvija tehnične in tonske zmogljivosti. Igranje različka vpliva na razvoj glasbene izraznosti in tehničnih spretnosti, saj rešuje tonske, intonančne, ritmične in tehnične probleme. Dijak spoznava in razume, kako se različek razlikuje od klarineta glede na fleksibilnost nastavka, oblikovanje tona, postavitev rok in prstov ter projekcijo zvoka. Pogloblja glasbeno znanje in veščine ter izboljšuje kvaliteto muziciranja in izvajanja programa. Združuje elemente, pridobljene pri igranju različka, in pridobljeno znanje uporablja pri igranju v različnih komornih zasedbah, orkestrih in pri solističnem igranju.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Izhodišče za delo je poznavanje dijakovega tehničnega in muzikalnega znanja ter njegovih psihofizičnih sposobnosti. Učni načrti so le podlaga za delo. V razvoju posameznikov prihaja do precejšnjih razlik, zato je treba način poučevanja in napredovanja prilagoditi dijakovim individualnim psihofizičnim ter emocionalnim sposobnostim.

Vsak dijak naj dobi osnove iz igranja različkov klarineta (mali klarinet v Es, basovski klarinet, basetni rog, altovski klarinet, kontrabasovski klarinet) ter si tako pridobi bogate izkušnje pri oblikovanju tona, artikulacije, dinamike in drugih tehničnih ter muzikalnih prvin.

Dijaka spodbujamo k samostojnemu učenju skladb v okviru učnega programa. Prav tako lahko v pouk vključimo igranje a vista in improvizacijo, kar dijaku omogoča, da se hitreje znajde v nepredvidljivih okoliščinah.

Priporočljivo je, da dijak nastopa na internih in javnih nastopih. Učitelj naj spodbuja dijaka k obisku koncertnih prireditev, ki so pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih ne more dati pouk; dijak tako spoznava bogastvo glasbene literature in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško osebnost; ob tem spoznava zakonitosti profesionalnega dela svojega področja tudi s praktičnih, organizacijskih in drugih vidikov, ki pomembno vplivajo na to dejavnost.

Pri izvajanju pouka lahko sodeluje korepetitor.

Šola naj zagotovi, da ima dijak na voljo kvalitetno in redno vzdrževano šolsko glasbilo z vso potrebno opremo za čiščenje ter notno gradivo, ki je osnova učnega načrta.

TEHNIČNE PRVINE IN ETUDE

CILJI

Dijak:

- : spoznava družino klarinetov in se seznaja z bistvenimi razlikami med igranjem klarineta ter različki klarineta;
SC (1.3.2.1)
- : razvija pravilen nastavek ter držo telesa in glasbila;
SC (3.2.1.1)
- : razvija oblikovanje tona, čisto intonacijo in izenačenost vseh registrov;
- : razvija tehnične prvine: prstno tehniko, artikulacijo in dinamične kontraste;
- : igra vse durove in molove lestvice (legato in staccato), tonični kvintakord, D7, zm7 (razloženo in skozi obseg), kromatično lestvico ter etude v violinskem in basovskem ključu;
- : spoznava in usvaja branje različnih notacij (francoska, nemška, ruska).

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna različke klarineta, njihovo uglasitev in uporabnost;
- » pravilno oblikuje ton, igra intonančno čisto in izenačeno v vseh registrih;
- » izkaže tehnične prvine: prstno tehniko, artikulacijo in dinamične kontraste;
- » prebere notni zapis v violinskem in basovskem ključu v vseh notacijah;
- » **zaigra durove in molove lestvice (legato in staccato), tonični kvintakord, D7, zm7 (razloženo in skozi obseg), kromatično lestvico in etude.**

TERMINI

- kromatika ◦ razloženi kvintakordi ◦ zmanjšani in dominantni septakord ◦ artikulacija ◦ dinamični kontrasti
- intonacija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Vaje izberemo in prilagodimo dijakovim sposobnostim.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku.

OPISNI KRITERIJI

- » pravilnost izvajanja,
- » samostojnost izvajanja,
- » orientacija v notnem zapisu,
- » doživetost izvajanja.

SKLADBE (SONATE, KONCERTI, DRUGE SKLADBE, SKLADBE SLOVENSКИH SKLADATELJEV)

CILJI

Dijak:

- : skozi skladbe razvija tehnično spretnost in čisto intonacijo;
- : skozi skladbe usvaja tehnične in tonske posebnosti izbranega različka ter razvija tonske, estetske in barvne posebnosti različkov;
- : upošteva agogiko ter pravilno vodi ton v fraziranju;
- : med pestro izbiro skladb razvija muzikalnost ter interpretacijo glede na stilno obdobje;
- : spoznava in igra okraske (trilčki, mordenti, predložki idr.);
- : pogloblja branje z lista (a vista);
- SC (1.1.4.1)
- : razvija zanimanje za slovensko glasbeno ustvarjalnost.
- SC (1.3.5.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna tehnične in tonske posebnosti različka;
- » zaigra v čisti intonaciji, izkaže agogiko in pravilno vodenje tona;
- » izkaže muzikalnost in stilno interpretacijo;
- » razume različne sloge igranja in zgradbo skladb;
- » zaigra okraske glede na stilno obdobje;
- » izkaže dobro branje z lista (a vista);
- » **zaigra skladbe.**

TERMINI

○ branje z lista (a vista) ○ fraziranje ○ trilček ○ mordent ○ predložek

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Skladbe izberemo in prilagodimo dijakovim sposobnostim. Dijak naj posluša posnetke, obiskuje koncerte ter analizira svoje igranje.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » na nastopih.

OPISNI KRITERIJI

- » pravilnost izvajanja,
- » samostojnost izvajanja,
- » orientacija v notnem zapisu,
- » doživetost izvajanja.

ODLOMKI IZ ORKESTRSKIH IN KOMORNIH DEL

CILJI

Dijak:

○: spoznava in igra orkestrsko ter komorno literaturo;

SC (1.3.2.1)

○: se seznaja z muzikalnimi in interpretativnimi značilnostmi stilnih obdobj in skladateljev.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » zaigra več odlomkov orkestrskih in komornih del;
- » izkaže poznavanje odlomkov in jih v praksi prepozna;
- » izvede pomembne solo odlomke orkestrskih in komornih del.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Odlomke izberemo in prilagodimo dijakovim sposobnostim. Dijak naj posluša posnetke, obiskuje koncerte ter analizira svoje igranje.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku.

OPISNI KRITERIJI

- » pravilnost izvajanja,
- » samostojnost izvajanja,
- » orientacija v notnem zapisu,
- » doživetost izvajanja.

RAZLIČKI SAKSOFONA (SOPRANSKI SAKSOFON, TENORSKI SAKSOFON, BARITONSKI SAKSOFON)

OBVEZNO

OPIS TEME

Pri pouku se dijak seznanja in si širi obzorja s specifikami različnih glasbil, stilno pestrostjo literature, razvija intonacijo in prožnost nastavka, pogloblja razumevanje sodelovanja pri obravnavanju orkestrskih in komornih del.

V času šolanja, ki poteka predvsem na altovskem saksofonu, je priporočljivo spoznavanje drugih glasbil iz družine saksofonov (predvsem sopranskega, tenorskega in baritonskega). V skladu z učnim načrtom in individualnimi sposobnostmi izbereta učitelj in dijak program, ki bo ob pravilnem in sistematičnem delu pri dijaku razvil potrebo po neprestanem izpopolnjevanju ter ga pripravil za uspešno nadaljevanje študija, igranje v komorni skupini (npr. v kvartetu saksofonov) ali pihalnem orkestru in ga spodbudil k solističnemu nastopanju, igranju v simfoničnem orkestru, udeleževanju na različnih avdicijah, domačih in mednarodnih tekmovanjih ipd.

Glede na dolžino resonančne cevi poznamo več vrst saksofonov:

- soprillo saksofon v B, transponira za malo septimo navzgor,
- sopranino saksofon v Es, transponira za malo terco navzgor,
- sopranski saksofon v B, transponira za veliko sekundo navzdol,
- altovski saksofon v Es, transponira za veliko seksto navzdol,
- tenorski saksofon v B, transponira za veliko nono navzdol,
- baritonski saksofon v Es, transponira za oktavo in veliko seksto navzdol,
- basovski saksofon v B, transponira za oktavo nižje od tenorskega,
- kontrabasovski saksofon v Es, transponira za oktavo nižje od baritonskega,
- tubax saksofon v Es, transponira za oktavo nižje od baritonskega,
- subkontrabasovski saksofon v B, transponira za oktavo nižje od basovskega,
- tubax saksofon v B, transponira za oktavo nižje od basovskega.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Pri predmetu dopolnilni inštrument različki saksofona naj dijak preizkusi kar največje možno število različkov in s tem pridobi različne specifične barvne zakonitosti ter razvija tehnične in tonske zmožljivosti. Preizkušanje igranja različkov vpliva na razvoj dijakove glasbene izraznosti in tehničnih spretnosti. Dijak rešuje različne tonske, intonacijske, ritmične in tehnične probleme ter se seznani s paleto različnih stilnih obdobj. Spozna in razume, kako se različki razlikujejo glede na fleksibilnost nastavka, oblikovanje tona, postavitev rok in prstov ter projekcijo zvoka. Poglobi glasbeno znanje in veščine ter kvaliteto muziciranja in izvajanja programa. Združuje elemente, ki jih je pridobil pri preizkušanju različkov, in pridobljeno znanje uporabi pri igranju v različnih komornih zasedbah in orkestrih.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Izhodišče za delo je poznavanje dijakovega tehničnega in muzikalnega znanja ter njegovih psihofizičnih sposobnosti. Učni načrt je le podlaga za delo. Praksa kaže, da prihaja v razvoju posameznikov do precejšnjih razlik, ki jih ni mogoče predvideti. V praksi to pomeni prilagajanje letnega programa, načina poučevanja, napredovanja in preverjanja znanja dijakovim individualnim psihofizičnim ter emocionalnim sposobnostim.

Vsak dijak naj dobi osnove iz igranja različkov saksofona (sopran, tenor in bariton saksofon) ter si tako pridobi bogate izkušnje pri oblikovanju tona, artikulacije, dinamike in drugih tehničnih ter muzikalnih prvin.

Posebno pozornost velja nameniti pomnjenju. To naj temelji na oblikovni in harmonski analizi, ne samo na akustičnih in vizualnih predstavah. Dijaka je treba spodbujati k samostojnemu študiju skladb v okviru učnega programa in tudi posebnih zanimanj, ki jih oblikuje med šolanjem. Prav tako ne smemo zanemariti igre a vista in improvizacije, ki omogočata dijaku, da se hitreje znajde v nepredvidljivih okoliščinah. Priporočljivo je, da dijak nastopa na internih in javnih nastopih v okviru šole. Učitelj naj spodbuja dijaka k obisku koncertnih prireditev, ki so pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih ne more dati pouk; dijak tako spoznava bogastvo glasbene literature in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško osebnost; ob tem spoznava zakonitosti profesionalnega dela svojega področja tudi s praktičnih, organizacijskih in drugih vidikov, ki pomembno vplivajo na to dejavnost.

Šola naj zagotovi, da ima dijak na voljo kvalitetno in redno vzdrževano šolsko glasbilo z vso potrebno opremo za čiščenje ter notno gradivo, ki je osnova učnega načrta.

Upoštevati je treba različno predznanje in predispozicije dijakov.

TEHNIČNE PRVINE IN ETUDE

CILJI

Dijak:

○: spoznava družino saksofonov in njihove posebnosti;

SC (1.3.2.1)

○: pogloblja ozaveščeno tehniko dihanja in vodenja tona ter kontrolo funkcionalne drže telesa;

○: razvija oblikovanje tona, čisto intonacijo in izenačenost vseh registrov;

○: razvija tehnične prvine: prstno tehniko, artikulacijo, dinamične kontraste in vibrato;

○: igra vse durove in molove lestvice (skozi obseg in razloženo), tonični kvintakordi, dominantni in zmanjšani septakordi (skozi obseg in razloženo), terce in kvarte, kromatično lestvico z različnimi artikulacijami.

SC (1.1.2.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» izkaže kontrolo tehnike dihanja in vodenja tona ter funkcionalno držo telesa;

» izkaže tonsko izenačenost registrov in čisto intonacijo;

» obvladuje tehnične prvine: prstno tehniko, artikulacijo, dinamične kontraste in vibrato;

» **zaigra vse durove in molove lestvice (skozi obseg in razloženo), tonične kvintakorde, dominantne in zmanjšane septakorde (skozi obseg in razloženo), terce in kvarte, kromatično lestvico z različnimi artikulacijami, etude.**

TERMINI

◦ kromatika ◦ razloženi kvintakordi ◦ zmanjšani in dominantni septakordi ◦ artikulacija ◦ dinamični kontrasti
◦ vibrato ◦ intonacija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Šola zagotovi, da ima dijak na voljo kvalitetno in redno vzdrževano šolsko glasbilo z vso potrebno opremo za čiščenje.

Vaje izberemo in prilagodimo dijakovim sposobnostim.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » z nastopi.

OPISNI KRITERIJI

- » pravilnost, natančnost izvajanja,
- » samostojnost izvajanja,
- » orientacija v notnem zapisu,
- » doživetost izvajanja.

SKLADBE (SONATE, KONCERTI, DRUGE SKLADBE, SKLADBE SLOVENSkih SKLADATELJEV)

CILJI

Dijak:

○: skozi skladbe razvija čisto intonacijo, tehnično spretnost, upošteva agogiko in vodenje tona v fraziranju;

SC (3.3.2.1)

○: skozi skladbe spozna tehnične, tonske in estetske posebnosti izbranega različka;

○: razvija muzikalnost ter interpretacijo glede na izbrano stilno obdobje;

○: pogloblja branje z lista (a vista);

SC (1.1.4.1)

○: igra različne sloge in spozna zgradbo skladb;

○: razvija zanimanje za slovensko glasbeno ustvarjalnost.

SC (1.3.5.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » izkaže obvladovanje čiste intonacije, tehnične spretnosti, agogike, vodenje tona;
- » izkaže muzikalnost in prilagodi stilno interpretacijo;
- » razume tehnične in tonske posebnosti različka;
- » glede na izbrano stilno obdobje izkaže tonske, estetske in barvne posebnosti različka;
- » izkaže dobro branje z lista (*a prima vista*);
- » razume različne sloge igranja in zgradbo skladb;
- » **zaigra skladbe.**

TERMINI

- branje z lista (a vista)

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Skladbe izberemo in prilagodimo dijakovim sposobnostim.

Dijak naj posluša posnetke, obiskuje koncerte ter analizira svoje igranje.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

» pri pouku,

» z nastopi.

OPISNI KRITERIJI

» pravilnost izvajanja,

» samostojnost izvajanja,

» orientacija v notnem zapisu,

» doživetost izvajanja.

ODLOMKI IZ ORKESTRSKIH IN KOMORNIH DEL

CILJI

Dijak:

O: spoznava odlomke orkestrskih in komornih skladb za sopran, tenor in bariton saksofon.

SC (1.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » zaigra odlomke orkestrskih in komornih del;
- » izkaže poznavanje odlomkov in jih v praksi prepozna.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Odlomke izberemo in prilagodimo dijakovim sposobnostim.

Dijak naj znanje iz igranja odlomkov praktično uporabi pri predmetu simfonični oz. pihalni orkester oz. komorna igra.

Dijak naj posluša posnetke, obiskuje koncerte ter analizira svoje igranje.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » na nastopih.

OPISNI KRITERIJI

- » pravilnost izvajanja,
- » samostojnost izvajanja,
- » orientacija v notnem zapisu,
- » doživetost izvajanja.

OPIS TEME

V srednješkolskem obdobju je pomembno, da pianisti spoznajo vsaj eno od zgodovinskih glasbil s tipkami, saj je informirano izvajanje stare glasbe na ustreznih zgodovinskih glasbilih ali njihovih kopijah postalo v drugi polovici prejšnjega stoletja v zahodnih glasbenih kulturah samoumevno. Čembalo je bil pri tem razvoju eno najpomembnejših glasbil. V glasbenem življenju od 15. do druge polovice 18. stoletja je odigral osrednjo vlogo in pomembno vplival na razvoj literature za glasbila s tipkami.

Posebnosti čembala od dijaka zahtevajo razvoj specifične tehnike, ki je skupna zgodovinskim glasbilom s tipkami (klavikord, čembalo, virginal, zgodovinski tipi orgel) in je drugačna kakor pri klavirjih in drugih glasbilih s sodobnimi klaviaturami, pa tudi natančnost in jasno glasbeno predstavo, ki sta nepogrešljivi pri izvajanju baročne in klasicistične glasbe. Igranje čembala spodbuja strukturno razumevanje glasbe z razvijanjem agogične in harmonske senzibilnosti, kar dijakom omogoča poglobljeno glasbeno predstavo ter obogati njihovo interpretacijo baročne in klasicistične literature pri glavnem predmetu.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Predmet dijaka uvaja v osnove zgodovinske izvajalske prakse, spodbuja analitični vpogled v pomen in položaj glasbe za glasbila s tipkami ter mu omogoča spoznavanje in usvajanje specifične izvajalske tehnike.

Učni proces temelji na učiteljevem smiselnem izboru skladb iz najpomembnejših obdobj in regionalnih krogov ustvarjanja za glasbila s tipkami v renesansi in baroku (skladbe 16. in 17. stoletja, skladbe francoskih clavecinistov ter skladbe J. S. Bacha in sodobnikov). Poleg priporočenih vsebin dijak spoznava ohranjene vire, kot so traktati, zgodovinski učbeniki in poročila, jih z učiteljevo pomočjo interpretirajo in aplicirajo na konkretne glasbene vsebine.

Dijak naj spozna čim več različnih zgodovinskih glasbil s tipkami (čembalo, klavikord, orgle, klavir s klavirji) in različnih tipov čembala (italijanski, francoski, frankovsko-flamski, nemški čembalo, špinet, virginal) ter naj v okviru zmožnosti izvaja skladbe na različnih glasbilih, primernih za določeno literaturo.

Dijak naj spozna tudi zgodovinsko informirano interpretacijo in zgodovinske vire (npr. faksimile rokopisov ali zgodnjih izdaj, zgodovinske učbenike) ter osnove igranja *basso continuo* in improvizacije.

Posebno pomembno je spodbujanje razvoja dijakovih verbalnih sposobnosti pri ubesedenju dijakove glasbene predstave in glasbenih procesov v slovenskem jeziku ter spoznavanje, razumevanje in raba strokovnih izrazov v tujih jezikih, kot so angleščina, nemščina, italijanščina in francoščina.

Predmet razvija sposobnost kritične presoje glasbenih interpretacij, notnih izdaj in glasbenih del, spodbuja senzibilnost za zgodovinske uglasitve in preko spoznavanja glasbenih del, ki so nastala na slovenskem ozemlju, neguje zavest o narodni identiteti in vpetosti v zahodnoevropski kulturni prostor.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Pri pouku naj učitelj posebno pozornost nameni tistim tehničnim prvinam, ki se razlikujejo od tehnik, ki jih dijak uporablja pri glavnem predmetu. Izbor učnega gradiva za posameznega dijaka naj vključuje različne glasbene oblike, s predstavitvijo zgodovinskega ozadja in muzikalno analizo pa naj učitelj dijaka spodbuja k razumevanju celostne podobe skladbe.

Priporočljivo je, da učitelj dijaku poleg zahtevanih vsebin predstavi tudi osnove tehnične zgradbe in vzdrževanja glasbila ter zgodovinske uglasitve. Zaželen je pregled repertoarja za čembalo do vključno 20. stoletja. Te vsebine se lahko dijaku predstavijo tudi v obliki seminarjev, skupinskega pouka, ekskurzij.

Učitelj naj poskrbi, da ima dijak možnost vadenja na inštrumentu v šolskih prostorih.

TEHNIČNE PRVINE

CILJI

Dijak:

- : spoznava in obvladuje osnovne elemente igranja na čembalo (udarec prsta, izpust tipke, artikulirana igra, arpeggio);
- : igra vaje za sprostitev izvajalskega aparata in precizno obravnavanje prstne tehnike glede na enakomernost, neodvisnost in hitrost prstnega dotika;
- SC (3.2.3.2)
- : utrjuje ritmično stabilnost;
- : spoznava melodične figure in lestvice z zgodovinskimi prstnimi redi;
- : izvaja in poimenuje glavne okraske;
- : se seznani z osnovami continuo igre.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » uporablja osnovne elemente igranja na čembalo (udarec prsta, izpust tipke, artikulirana igra, arpeggio);

- » zaigra vaje za sprostitev izvajalskega aparata in precizno obravnavanje prstne tehnike glede na enakomernost, neodvisnost in hitrost prstnega dotika;
- » izkazuje ritmično stabilnost;
- » v skladbah zaigra melodične figure in lestvice z zgodovinskimi prstnimi redi;
- » prepozna in izvede glavne okraske;
- » zaigra preprosto realizacijo basso continuo.

TERMINI

- zgodovinski prstni redi
- stilni okraski
- arpeggio
- artikulacija
- basso continuo

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj dijaka seznani z osnovnimi elementi igranja tudi tako, da predstavi tehnične lastnosti različnih zgodovinskih inštrumentov s tipkami in osnovne razlike v njihovi zgradbi.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » z nastopi.

OPISNI KRITERIJI

- » tehnično obvladovanje inštrumenta,
- » natančnost in zanesljivost izvedbe.

SKLADBE 16. IN 17. STOLETJA

CILJI

Dijak:

○: spoznava glavne značilnosti sloga (okraski, artikulirana igra, igranje polifonije);

SC (1.3.2.1)

○: razvija sposobnosti retoričnega muziciranja in prepoznavanja raznih afektov.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» pozna glavne značilnosti sloga (okraski, artikulirana igra, igranje polifonije);

» izkaže sposobnosti retoričnega muziciranja in prepoznavanja raznih afektov.

TERMINI

○ canzone ○ ricercari ○ toccate ○ afekt ○ variacije ○ virginalisti ○ glasben retorika

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

» pri pouku,

» z nastopi.

OPISNI KRITERIJI

» tehnično obvladovanje inštrumenta,

» natančnost in zanesljivost izvedbe (glasbeni tekst, slog, struktura, oblika, fraziranje, tempo, ornamentacija in druge podrobnosti izvajalske prakse, primerno za posamezno glasbeno delo),

» prikaz muzikalnosti.

SKLADBE FRANCOSKIH CLAVECINISTOV

CILJI

Dijak:

○: spoznava glavne značilnosti sloga (okraski, artikulirana in legato igra z nemimi menjavami, *inégalité* in druge ritmične posebnosti);

SC (1.3.2.1)

○: prepoznavna najznačilnejše plesne vzorce in spoznava njihove metrične značilnosti.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» pozna glavne značilnosti sloga (okraski, artikulirana in legato igra z nemimi menjavami) ter izvaja *inégalité* in druge ritmične posebnosti;

» pozna najznačilnejše plesne vzorce in prikaže njihove metrične značilnosti.

TERMINI

○ clavecin ○ *inégalité* ○ *suita* ○ *metrum* ○ plesni vzorci ○ clavecinisti ○ *pièces de clavecin*

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

» pri pouku,

» z nastopi.

OPISNI KRITERIJI

» tehnično obvladovanje inštrumenta,

» natančnost in zanesljivost izvedbe (glasbeni tekst, slog, struktura, oblika, fraziranje, tempo, ornamentacija in druge podrobnosti izvajalske prakse, primerno za posamezno glasbeno delo),

» prikaz muzikalnosti.

SKLADBE J. S. BACHA

CILJI

Dijak:

- : spoznava glavne značilnosti sloga (okraski, artikulirana igra);
- : analizira kompozicijske elemente (melodija, polifonija, kontrapunkt in harmonija) ter na podlagi analize oblikuje interpretacijo.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » zaigra glavne značilnosti sloga (okraski, artikulirana igra);
- » prepozna kompozicijske elemente (polifonija, kontrapunkt, harmonija) in na tej podlagi interpretira skladbo.
- » izvede skladbo J. S. Bacha (lahko tudi delno, npr. trije stavki iz suite ali partite).

TERMINI

○ polifonija ○ harmonija ○ kontrapunkt ○ invencija ○ simfonija ○ fuga ○ fugheta

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Priporočeno je, da dijak na nastopu izvede skladbo J. S. Bacha (lahko tudi delno, npr. trije stavki iz suite ali partite).

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » z nastopi.

OPISNI KRITERIJI

- » tehnično obvladovanje inštrumenta,

- » natančnost in zanesljivost izvedbe (glasbeni tekst, slog, struktura, oblika, fraziranje, tempo, ornamentacija in druge podrobnosti izvajalske prakse, primerno za posamezno glasbeno delo),
- » prikaz muzikalnosti.

ORGLE

OBVEZNO

OPIS TEME

V srednješkolskem obdobju je izjemno pomembno, da se dijak čembala spozna z dodatnim glasbilom s tipkami, ki so ga v preteklih stoletjih uporabljali vzporedno s čembalom in se je poleg klavirja ohranilo v množični praksi vse do danes.

Orgle so več kot dva tisoč let staro glasbilo s tipkami z ohranjeno in zapisano glasbo iz zadnjih sedmih stoletij. Poleg solistične igre so orgle veliko vlogo odigrale tudi kot spremljevalno glasbilo v vokalni ali instrumentalni glasbi in so poleg čembala najpomembnejše glasbilo s tipkami za izvajanje bassa continua. Literatura za glasbila s tipkami poleg izrazito orgelskih skladb, ki zahtevajo uporabo pedala, vsebuje tudi skladbe, ki jih je ob upoštevanju slogovnih in tehničnih posebnosti mogoče izvajati na različnih glasbilih s tipkami, zato pomeni pouk orgel za dijaka čembala pomembno dopolnilo in umestitev v širši kontekst pri razumevanju razvoja literature glavnega predmeta.

Delo z orglami spodbuja poglobljeno razumevanje glasbe ter agogično in harmonsko senzibilnost ter tako bogati glasbeno predstavo dijaka tudi pri glavnem predmetu.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Predmet dijaka uvaja v osnove zgodovinske izvajalske prakse, spodbuja analitičen vpogled v pomen in položaj glasbe za glasbila s tipkami ter mu omogoča spoznavanje in usvajanje specifične izvajalske tehnike.

Pomembna značilnost orgel je uporaba pedala, zato naj dijak razvija koordinacijo manualne in pedalne igre.

Dijak naj spozna različne zgodovinske tipe orgel (italijanske, francoske klasične, severnonemške, južnonemške, orgelski pozitiv) in v okviru zmožnosti izvaja skladbe na različnih glasbilih, primernih za določeno literaturo.

Dijak naj se spozna z zgodovinsko informirano interpretacijo skladb in zgodovinskimi viri (npr. faksimile avtografa).

Posebno pomembno je spodbujanje razvoja dijakovih verbalnih sposobnosti pri ubesedenju njegove glasbene predstave in glasbenih procesov v slovenskem jeziku ter spoznavanje, razumevanje in uporaba strokovnih izrazov v tujih jezikih, kot so angleščina, nemščina, italijanščina in francoščina.

Predmet razvija sposobnost kritične presoje glasbenih interpretacij, notnih izdaj in glasbenih del, spodbuja senzibilnost za zgodovinske uglasitvene sisteme in preko spoznavanja glasbenih del, ki so nastala na slovenskem ozemlju, neguje zavest o narodni identiteti in vpetosti v zahodnoevropski kulturni prostor.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Pri pouku naj učitelj posebno pozornost nameni tistim tehničnim prvinam, ki se razlikujejo od tehnik, ki jih dijak uporablja pri glavnem predmetu. Izbor učnega gradiva za posameznega dijaka naj vključuje različne glasbene oblike, s predstavitvijo zgodovinskega ozadja in muzikalno analizo pa naj učitelj dijaka spodbuja k razumevanju celostne podobe skladbe.

Priporočljivo je, da učitelj dijaku poleg zahtevanih vsebin predstavi tudi osnove tehnične zgradbe orgel, zgodovinskih uglasitvenih sistemov in vzdrževanja glasbila. Zaželen je pregled repertoarja za orgle do vključno 20. stoletja. Te vsebine lahko dijaku predstavimo tudi v obliki seminarjev, skupinskega pouka, ekskurzij.

Učitelj naj poskrbi, da ima dijak možnost vadenja na primernem inštrumentu.

TEHNIČNE PRVINE

CILJI

Dijak:

- : razvija potrebno koordinacijo nog ter usvoji osnovno pedalno igro;
- : povezuje igro rok (manualna igra) in nog (pedalna igra);
- SC (3.2.1.4)
- : obvladuje in zavestno usvoji temeljne prvine tehnike (pritisk prsta, izpust tipke, artikulirana igra);
- : razvija mentalne in tehnične sposobnosti za izvajanje večglasne (tri- ali štiriglasne) polifone glasbe;
- : zavestno nadzoruje držo vseh delov igralnega aparata in uporablja vaje za sprostitev;
- : spoznava osnovne registre.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » izvede osnovno pedalno igro in izkaže potrebno koordinacijo nog;
- » poveže manualno in pedalno igro;
- » izkaže poznavanje temeljnih prvin tehnike (pritisk prsta, izpust tipke, artikulirana igra);
- » izvede večglasno (tri- ali štiriglasno) polifono glasbo;
- » pozna osnovne registre.

TERMINI

◦ manual ◦ pedal ◦ register ◦ artikulacija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

- » Učitelj dijaka seznani z osnovnimi elementi igranja tudi tako, da predstavi tehnične lastnosti različnih zgodovinskih inštrumentov s tipkami in predstavi osnovne razlike v njihovi zgradbi.
- » Pri igranju dijak nadzoruje držo vseh delov igralnega aparata.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » z internimi in javnimi nastopi.

POLIFONE MANUALNE SKLADBE

CILJI

Dijak:

○: usvoji analitične (mentalne) in tehnične sposobnosti za igranje kontrapunktičnih manualnih skladb z več glasovi (tri- ali štiriglasne);

SC (1.1.2.2)

○: spozna glavne slogovne značilnosti (ornamenti, artikulirana igra);

○: pri artikulaciji pazi na spevnost »vokalnega« načina igranja.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» v skladbah uporabi glavne slogovne značilnosti polifonih skladb (ornamenti, artikulirana igra) in »vokalni« način igranja;

» izvede kontrapunktično manualno skladbo z več glasovi (tri- ali štiriglasno).

TERMINI

◦ ricercar ◦ canzona ◦ kontrapunkt ◦ vokalni način igranja ◦ ornament

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Dijak spozna različne glasbene oblike in njihove značilnosti ter z njimi povezane ornamente in artikulacijo.

Priporočeno je, da na nastopu izvede kontrapunktično manualno skladbo z več glasovi (tri- ali štiriglasno).

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

» pri pouku,

» z internimi in javnimi nastopi.

SKLADBE S PEDALOM SKLADATELJEV IZ KROGA J. S. BACHA

CILJI

Dijak:

- : spozna glavne slogovne značilnosti preludijev 18. stoletja (ornamenti, artikulirana igra);
 - : koordinira manualno in pedalno igro;
 - : izvaja solistične pedalne pasaže;
 - : spozna osnove registracije baročne glasbe.
- SC** (1.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna glavne slogovne značilnosti preludijev 18. stoletja (ornamenti, artikulirana igra);
- » koordinirano igra z rokami (manualna igra) in nogami (pedalna igra);
- » izvede solistične pedalne pasaže;
- » pozna osnovne registracije baročne glasbe;
- » izvede preludij s pedalom J. S. Bacha.

TERMINI

- prosti preludij
- baročna registracija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Skladbo J. S. Bacha lahko nadomesti ustrezna skladba skladateljev severnonemške orgelske šole.

Priporočeno je, da dijak na nastopu izvede preludij s pedalom J. S. Bacha.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » z internimi in javnimi nastopi.

SKLADBE S PEDALOM ZGODNJE ROMANTIKE

CILJI

Dijak:

- : spozna glavne slogovne značilnosti (ornamenti, artikulirana in legato igra);
 - : analizira posamezne kompozicijske prvine (polifonija, kontrapunkt, harmonija) in na tej podlagi oblikuje interpretacijo;
 - : koordinira manualno in pedalno igro;
 - : se spozna z osnovami registracije romantične glasbe.
- SC (1.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna glavne slogovne značilnosti (ornamenti, artikulirana in legato igra);
- » prepozna kompozicijske elemente (polifonija, kontrapunkt, harmonija) in na tej podlagi interpretira skladbo;
- » izvede manualno in pedalno igro;
- » pozna osnovne registracije romantične glasbe;
- » izvede skladbo s pedalom iz obdobja romantike.

TERMINI

○ polifonija ○ harmonija ○ kontrapunkt ○ artikulirana in legato igra

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Poleg navedenih lahko uporabljamo tudi druge skladbe iz obdobja romantike s primerno težavnostjo.

Priporočeno je, da dijak na nastopu izvede skladbo s pedalom iz obdobja romantike.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

- » pri pouku,
- » z internimi in javnimi nastopi.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

VIOLA

TEHNIČNE PRVINE

Priporočena literatura:

- » Ševčík, O.:
 - » Op. 1, prstna tehnika, Book I (prir. Lionel Tertis, Bosworth BOE 00391)
 - » Op. 2, lokovna tehnika, Book I (prir. Lionel Tertis, Bosworth BOE 003917-19)
 - » Op. 3, 40 variacij (prir. Margaret Major, Bosworth BOE 003920)
- » Schradieck, H.: School Of Violin (Viola) Technics,
 - » Book One, vaje v različnih legah, (prir. Samuel Lifschey G. Schirmer, Vol. 1750)

Lestvice:

- » Flesch, C.: Scale System For Viola
- » Kolman, K.: Sistem lestvic (samozaložba) (trioktavne lestvice in dvojemke)

ETUDE

Priporočena literatura:

- » Kreutzer, R.: 42 Études ou Caprices (prir. L. Pagles, IMC 976)

KONCERTI

Priporočena literatura:

- » Telemann, G. P.: Koncert za violo v G-duru (ur. S. Suzuki, Suzuki Viola School, Vol. 4, Alfred Music Publishing)
- » Telemann, G. P.: Koncert za dve violi v G-duru (ur. S. Suzuki, Suzuki Viola School, Vol. 4, Alfred Music Publishing)
- » Telemann, G. P.: Koncert za štiri viole v G-duru (ur. S. Suzuki, Suzuki Viola School, Vol. 4, Alfred Music Publishing)

SUITE ZA SOLO VIOLO

Priporočena literatura:

- » Bach, J. S.: 6 suit za violončelo BWV 1007–1012, (pir. W. Forbes, ur. Chester Music, London)

PIKOLO (PIKOLO, ALTOVSKA FLAVTA, BASOVSKA FLAVTA, BAROČNA FLAVTA)

TEHNIČNE PRVINE IN ETUDE

Priporočena literatura:

- » Bernold, P.: La Technique d' Embouchure (Billaudot)
- » Beaumadier, J. L.: Exercices for piccolo (Billaudot)
- » Demersseman, J.: 50 Melodische Etüden, op. 4 (A. Leduc)
- » Eden, D.: Piccolo, Piccolo! 1, 2 (Just Flutes)
- » Maddox, I.: Artists Guide to Alto & Bass Flute (Alry)
- » Mazzanti, N.: Daily Exercises for Piccolo, The Mazzanti Method (T. Presser C.)
- » Morris, P.: The Piccolo Study Book (Novello)
- » Moyse, M.: De la Sonorité (A. Leduc) in ostali zvezki
- » Potter, C.: Alto Flute Method (Bärenreiter)
- » Potter, C.: Bass Flute Method (Bärenreiter)
- » Palaschko, J.: 14 Melodic Studies for Alto Flute, op. 86 (Alry)
- » Taffanel, P. – Gaubert, P.: 17 Daily Exercises (A. Leduc)
- » Tulou, J. L. – Beaumadier, L.: 140 Petites Exercices et Etudes pour Piccolo (Billaudot)
- » Tulou, J. L.: Metodo Popolare per ottavino (Ricordi)
- » Wye, T. – Morris, P.: A Piccolo Practise Book (Novello)
- » Wye T. – Morris, P.: The Alto Flute Practice Book (Novello)

Druge primerne vaje in etude za pikolo, alt, bas in baročno flavto.

SKLADBE (SONATE, KONCERTI, DRUGE SKLADBE, SKLADBE SLOVENSKIH AVTORJEV)

Priporočena literatura:

SONATE

- » Benda, F.: Sonate (E. M. Budapest)

- » Blavet, M.: 6 sonat (Schott)
- » Händel, G. F.: 11 sonat (Bärenreiter)
- » Hasse, J. A.: Sonate (Breitkopf)
- » Marcello, B.: Sonate (E. M. Budapest)
- » Quantz, J. J.: Sonate (Schott)
- » Telemann, G. Ph.: Sonate (Hortus musicus)
- » Veracini, F. M.: 6 sonat (Peters)
- » Vinci, L. da: Sonate (Reinhardt),
- » Vivaldi, A.: 6 sonat II Pastor Fido (Billaudot)

KONCERTI

- » Singer, L.: Concerto in Olden Style (Little Piper)
- » Vivaldi, A.: Flautino Concerto Do Majeur Rv 443 (Henle Verlag)

SKLADBE

- » Album for Piccolo and Piano Vol. 1, Vol. 2 (Broekmans & Van Poppel)
- » Dale, G.: Chamber Concerto, op. 76 (Piper P.)
- » Donjon, J.: Bamboche: Rondo-Gigue (Billaudot)
- » Dvořák, A.: Air Gracile, op. 54 št.1 (Rubank)
- » Gething, J.: Pieces for Piccolo (Broadbent & Dunn)
- » Koepke, P.: Meadowlark (Rubank)
- » Lancen, S.: Piccolo (A. Leduc)
- » Ostransky, L.: Pifferari št. 2 (Rubank)
- » Potter, C.: Three Vocalises for Bass Flute and Piano (Falls House Press)
- » Rainford, R.: Solos for Alto Flute Book 1–4 (Forton Music)
- » Schubert, F. – Böhm, T.: Three Songs from Schwanengesang for Alto Flute and Piano (Zimmermann)
- » Smith, M.: Sonata št. 2 (UMP)
- » Sousa, J. Ph.: Suite št. 1 (ALRY)
- » Strauss, J.: Piccolo Pzazz (Trübcher Music)

SKLADBE SLOVENSKIH AVTORJEV

- » Hrovat, V.: Nasprotja (za pikolo in violi) (DSS)
- » Kopač, P.: Sonatina za pikolo solo (DSS)
- » Krivokapič, I.: Rosna žalostinka (za pikolo in harfo) (DSS)
- » Kumar, A.: Grafiti (DSS)
- » Sojar Voglar, Č.: Bolha in slon (za pikolo in flavto), Nokturno (za pikolo in harfo) (DSS)
- » Šavli, P.: Pipicopolopo (za pikolo solo) (DSS)

Druge primerne skladbe.

ODLOMKI IZ ORKESTRSKIH IN KOMORNIH DEL

Priporočena literatura:

- » Wellbaum, J.: Orchestral Excerpts for Piccolo (T. Presser C.)
- » Dürichen, C. & Kratsch, S.: Orchester-Probespiel: Test Pieces for Orchestral Auditions for Flute and Piccolo (Peters)

Druga primerna literatura.

ANGLEŠKI ROG**TEHNIČNE PRVINE IN ETUDE**

Priporočena literatura:

- » Brod, H.: 20 etudes for oboe
- » Debondue, A.: 25 etudes for oboe
- » Flemming, F.: 25 melodische studien vol. 1
- » Luft, J. H.: 24 etudes for oboe

Druga primerna literatura.

SKLADBE (SONATE, KONCERTI, DRUGE SKLADBE, SKLADBE SLOVENSKIH SKLADATELJEV)

Priporočena literatura:

Koncerti

- » Donizetti, G.: Concertino for English Horn
- » Fiala, J.: Concerto for English Horn in C Major
- » Ferlendis, G.: Concerto for English Horn in F Major
- » Wolf-Ferrari, E.: Concertino za angleški rog

Sonate

- » Dubois, P. M.: Sonatine for English Horn and piano
- » Hindemith, P.: Sonata for English Horn and piano
- » Yvon, C.: Sonata for English Horn and piano in v F Minor

Druge skladbe

- » Avsec, V.: Serenada za angleški rog in harfo
- » Bach, J. S./ trans. Giacobassi J. A.: The Six Unaccompanied Suites for Cello
- » Biggam, M.: Three water scenes for English Horn and piano
- » Bozza, E.: Lied for English Horn and piano
- » Mauko, T.: Pravljica za dve oboi in angleški rog

Druge primerne skladbe.

ODLOMKI IZ ORKESTRSKIH IN KOMORNIH DEL

Priporočena literatura:

- » Berlioz, H.: Symphony fantastique
- » Borodin, A. P.: Symphony No. 2
- » Dvorak, A.: Symphony No. 9, Op. 95
- » Mussorgsky, M.: Pictures at an Exhibition
- » Rachmaninof, S.: Rhapsody on a Theme of Paganini, Op. 43
- » Rachmaninof, S.: Symphony No. 2, Op. 27
- » Ravel, M.: Rapsodie espagnole

Drugi primerni odlomki.

RAZLIČKI KLARINETA (MALI KLARINET V ES, BASOVSKI KLARINET, BASETNI ROG, ALTOVSKI KLARINET, KONTRABASOVSKI KLARINET)

Priporočena literatura:

- » Gangl, M.: The E-flat Clarinet (MG Verlag)
- » Sparnaay, H.: The Bass Clarinet (Periferia)

TEHNIČNE PRVINE IN ETUDE

Priporočena literatura:

- » McLaughlin, L.: 12 Progressive Etudes for E-flat Clarinet (Amazon)
- » Voxman, H.: Introducing the Alto or Bass Clarinet (Hal Leonard)
- » Rubio, P.: 25 progressive studies for bass clarinet, Vol. 1 (Musica Didactica)
- » Rubio, P.: 30 progressive studies for bass clarinet, Vol. 2 (Musica Didactica)
- » Rose C.: 32 Études "d'après Ferling" (Billaudot)
- » Dangain, G.: Initiation à Mozart (Billaudot)
- » Klose, H.: Études de genre et de mécanisme (Leduc)
- » Rose, C.: 40 Études (Billaudot)

Poleg že navedenih šol/metod in etud, se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura za es in basovski klarinet.

SKLADBE (SONATE, KONCERTI, DRUGE SKLADBE, SKLADBE SLOVENSКИH SKLADATELJEV)

Priporočena literatura:

Mali klarinet v Es

- » Molter, J. M.: Koncert za Es klarinet št. 1 v A duru (različne edicije)
- » Bolcom, W.: Little Suite of Four Dances (Edward B. Marks Music Company - Hal Leonard)
- » Reed, A.: Hoe Down (Edward B. Marks Music Company)
- » Carvajal-Gómez, A.: Suite Caribeana (Periferia)
- » Toldrá, E.: Soneti de la Rosada (MG Verlag)
- » White, A.: Arlequine (Editions Andel)
- » Fabra, A.: Fantasia za solo Es klarinet (Periferia).

Basovski klarinet

- » Marcello, B.: Sonata v a molu za basovski klarinet (Southern music company)
- » Leonard, B.: Arabesque (Alfred)
- » Rasse, F.: Lied (Metropolis)
- » Bozza, E.: Ballade (Southern music company)
- » Desportes, Y.: Andante and Allegro (Southern music company)
- » Bennet, D.: Deepwood (Carl Fischer)

- » Toda, A.: A Sketch (Metropolis)

ODLOMKI IZ ORKESTRSKIH IN KOMORNIH DEL

Priporočena literatura:

- » Hadcock, P.: Orchestral Studies for the Es Clarinet (Roncorp)
- » Drapkin, M.: Symphonic Repertoire for the Bass Clarinet, Vol. 1 (Roncorp)
- » Drapkin, M.: Symphonic Repertoire for the Bass Clarinet, Vol. 2 (Roncorp)
- » Drapkin, M.: Symphonic Repertoire for the Bass Clarinet, Vol. 3 (Roncorp)
- » Hepp, H., Rohde, A.: Orchester Probespiel (Edition Peters)

Druga primerna literatura.

RAZLIČKI SAKSOFONA (SOPRANSKI SAKSOFON, TENORSKI SAKSOFON, BARITONSKI SAKSOFON)

TEHNIČNE PRVINE IN ETUDE

Priporočena literatura:

- » Londeix, J. M.: Exercices mecaniques II (Henry Lemoine)
- » Andersen, J.: 24 grandes etudes, op. 15 (Billaudot)
- » Lacour, G.: 12 esquisses dans le style contemporain (Billaudot)
- » Londeix, J. M.: Nouvelles études variées (Leduc)
- » Loyon, E.: 32 études (Billaudot)
- » Mule, M.: Études variées (Leduc)
- » Mule, M.: 53 études d'après Boehm, Terschak, Furstenau (Leduc)
- » Mule, M.: 48 Etudes de Ferling (Leduc)
- » Klosé, H.: 15 études chantantes (Leduc)

Druge primerne vaje in etude za sopranski, tenorski in baritonski saksofon.

SKLADBE (SONATE, KONCERTI, DRUGE SKLADBE, SKLADBE SLOVENSKIH SKLADATELJEV)

Priporočena literatura:

KONCERTI

- » Grgin, A.: Saxophone Concertino (Editions Marc Reift) (sopran)
- » Fiocco, J. H.: Concerto (Schott) (tenor)

- » Singelée, J. B.: Concerto, op. 75 (Henry Lemoine) (tenor)
- » Torke, M.: Saxophone Concerto (sopran) (Boosey & Hawkes (Adjustable Music))
- » Nyman, M.: Where the bee dances (sopran) (Chester music)
- » Nyman, M.: Shaping the curve (sopran) (Chester music)
- » Suite No. 1 for tenor saxophone and strings (1963)—Alec Wilder (Margun Music) (tenor)
- » Suite No. 2 for tenor saxophone and strings (1966)—Alec Wilder (Margun Music) (tenor)
- » Santoro, C.: Choro Concertante for tenor saxophone and orchestra (Edition Savart) (tenor)
- » Ewazen, E.: Concerto for tenor saxophone and orchestra (1992)—Eric Ewazen (ericewazen.com) (tenor)

DRUGE SKLADBE

- » Saint-Saens, C.: Sonata, op. 166 (Resolute music publishing) (sopran)
- » Ravel, M.: Pièce en forme de habanera (Alphonse Leduc) (sopran)
- » Sharpiro, A.: Desert Tide (Activist Music) (sopran)
- » Shatin, J.: Penelope's Song (sopran)
- » Villa-Lobos, H.: Fantaisie (Southern) (tenor, sopran)
- » Glazunov, A.: Le Chant du Ménéstrel, op. 71 (Musik Fabrik) (bariton)
- » Faure, G.: Pavane op. 50 für Sopran- od. Tenor-Saxophon und Klavier (Kolibri) (sopran ali tenor)
- » Scelsi, G.: Tre pezzi (Salabert) (sopran ali tenor)
- » Telemann, G. P.: Twelve Fantasias for Flute without Bass BWV 40:2-13 (Baerenreiter Verlag)
- » Bach, J. S.: Six Cello Suites for Saxophone (Carl Fischer)
- » Iturralde, P.: Memorias (Triptico) (Henry Lemoine) (sopran)
- » Piazzolla, A.: Histoire du Tango (Henry Lemoine) (sopran ali tenor)
- » Debussy, C.: Syrinx (HDSM music publishing) (sopran)
- » Fitkin, G.: Jim and Pam and Pam and Jim (Graham Fitkin) (sopran)
- » Schumann, R.: Adagio et allegro, op. 70 (Henry Lemoine) (tenor)
- » Ter Veldhuis, J.: Grab it! for tenor saxophone and ghettoblaster (Boombox) (tenor in posnetek)
- » Merku, P.: Charis II (Pizzicato) (bariton)

Druge primerne skladbe.

ODLOMKI IZ ORKESTRSKIH IN KOMORNIH DEL

Priporočena literatura:

- » Ronkin, B., Frascotti, R.: The Orchestral Saxophonist Vol 1, 2 (Roncorp publications)

Druga primerna literatura.

ČEMBALO

TEHNIČNE PRVINE

Priporočena literatura:

- » Ahlgrimm, I.: Manuale der Orgel- und Cembalotechnik (izbrane vaje)
- » Couperin, F.: L'art de toucher le clavecin
- » Boxally, M.: Harpsichord Method
- » Siegel, R.: Apprendre à toucher le clavecin
- » Mento, F.: Harpsichord Method
- » Baiano, E.: Metodo per Clavicembalo
- » Dandrieu, J.-F.: Principes de l'accompagnement du clavecin
- » Ledbetter, D.: Continuo Playing According to Handel: His Figured Bass Exercises

SKLADBE 16. IN 17. STOLETJA

Priporočena literatura:

- » variacije, plesi, polifone skladbe, preludiji in intonazioni skladateljev različnih nacionalnih šol
- » angleški virginalisti: izbrane skladbe iz zbirke Fitzwilliam Virginal Book
- » italijanski skladatelji: canzone, ricercari, intonazioni (Gabrieli A., Diruta G.)
- » nemški skladatelji, npr. Scheidt S.: Cantio Belgica, Tabulaturbuch der Regina Clara Im Hoff
- » Frescobaldi G., Froberger J. J., Rossi M., Pasquini B.: lažje toccate

SKLADBE FRANCOSKIH CLAVECINISTOV

Priporočena literatura:

- » Couperin, F.: L'art de toucher le clavecin (preludiji)
- » Couperin, F.: La Piemontoise, La Pastourelle, Canaries in druge skladbe iz Pièces de clavecin
- » Chambonnières J. C.: suite, izbrani stavki
- » Rameau, J.-Ph.: suite, izbrani stavki

SKLADBE J. S. BACHA

Priporočena literatura:

- » Bach, J. S.: francoske suite, angleške suite, preludiji in fuge iz zbirke Das wohltemperierte Clavier, mali preludiji in fugete

ORGLE**TEHNIČNE PRVINE**

Priporočena literatura:

- » Michel, J.: Orgelschule
- » Sanger, D.: Play the Organ I in II
- » Zapušek, E.: Začetna šola za orgle
- » Suzuki Organ School
- » Klomp, C.: Orgelspiel von Anfang an

POLIFONE MANUALNE SKLADBE

Priporočena literatura:

- » Ricercari ali canzone skladateljev 16. in 17. stoletja (Gabrieli, A., in Gabrieli, G., Frescobaldi, G., Froberger, J. J.)

SKLADBE S PEDALOM SKLADATELJEV IZ KROGA J. S. BACHA

Priporočena literatura:

- » Bach, J. S.: Mali preludiji (Mali preludij v F-duru, BWV 556, Mali preludij v g-molu, BWV 558, Mali preludij v d-molu, BWV 554)
- » Krebs, J. L.: Preludiji

SKLADBE S PEDALOM ZGODNJE ROMANTIKE

Priporočena literatura:

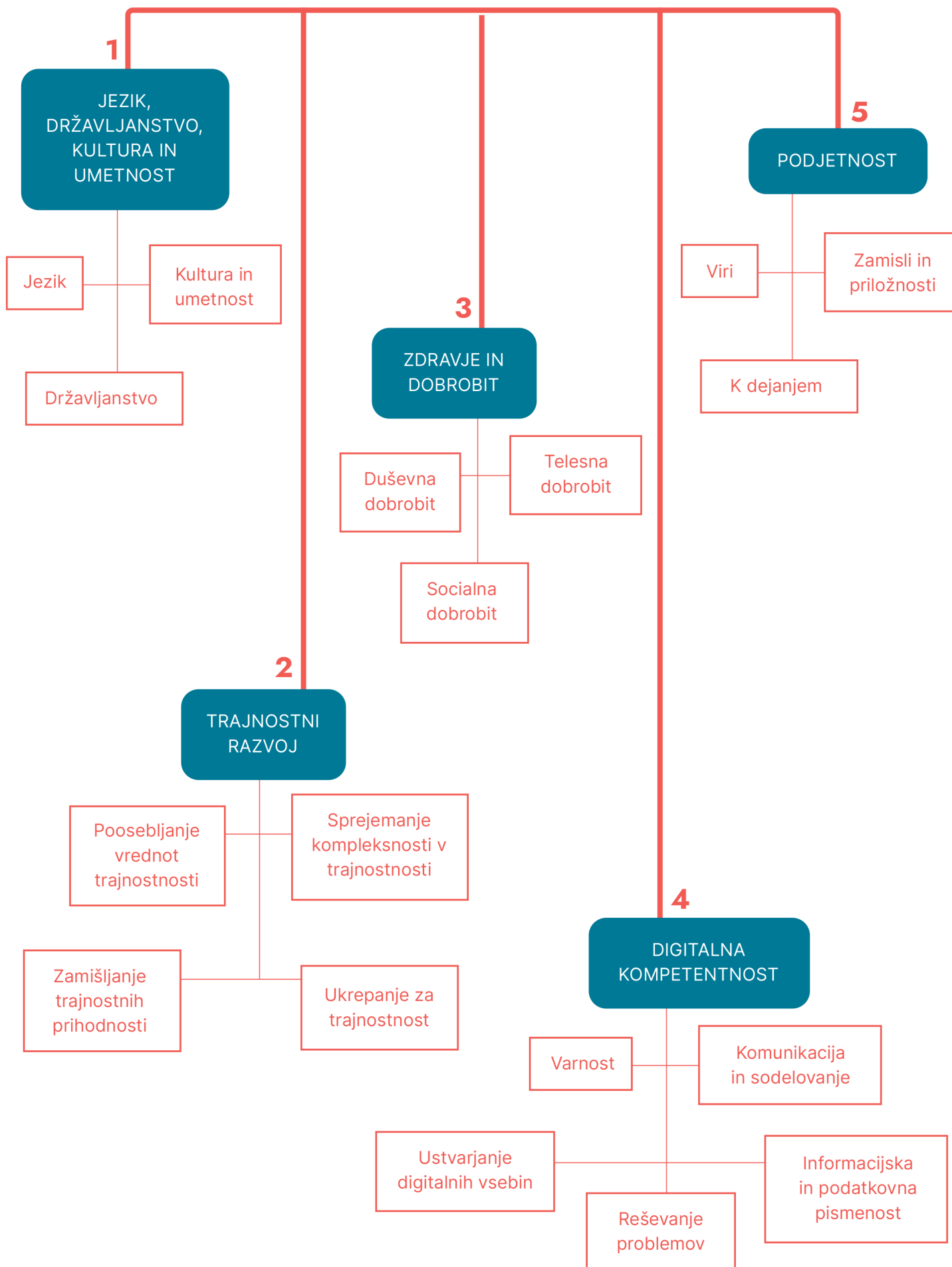
- » krajše in manj zahtevne skladbe skladateljev prve polovice 19. stoletja
- » Mendelssohn, F.: Andante v D-duru, Allegro moderato maestoso v C-duru
- » Merkel, G. A.: izbor iz Orgelschule, op. 177

PRILOGE

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3 /// ZDRAVJE IN DOBROBIT

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznava raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepoznavava avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednost zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev.
	5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva.
	5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog.
	5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti.
	5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju).
	5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost).
	5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt.
	5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidenim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši.
	5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami.
	5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev.
	5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje.
	5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah.
	5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.